

Slovenski VESTNIK

LETNIK XXXVIII

CELOVEC, PETEK, 9. SEPTEMBER 1983

ŠTEV. 36 (2139)

Dolg koristen, deloma oster razgovor z novim kanclerjem toda brez konkretnih rezultatov

Prvi razgovor zastopnikov koroških Slovencev z novim kanclerjem Fredom Sinowatzem se je končal brez konkretnih rezultatov. Predstavnik ZSO Feliks Wieser, ki je skupno s predsednikom NSKS Matevžem Grilcom vodil 8-člansko delegacijo, je ocenil srečanje kot intenziven in konkreten delovni razgovor, ki je potekal občasno tudi v zaostreni klimi. Predstavnik ZSO so uvodoma pozdravili pripravljene

nost vlade voditi stalne razgovore s slovensko narodno skupnostjo o reševanju odprtih vprašanj.

Obe organizaciji sta v dve in pol uri trajajočem razgovoru obnovili zahteve, ki sta jih že lani in letos januarja predložili prejšnji zvezni vladi. Med drugim sta zahtevali premik v ključnem vprašanju predšolske vzgoje, konkretne napredke pri uresničevanju trgoške akademije, finančne podpore za slovenske znanstvene, kulturne in druge ustanove, ostro pa sta protestirali proti imenovanju novega okrajnega šolskega nadzornika, pri katerem delajo oblasti mimo manjšine. Precejšnje nezadovoljstvo pa sta izrazili tudi s trenutno pravno situacijo glede otroškega varstva in uradnega jezika, ki omogoča stalen ping pong med zvezno in deželno vlado oziroma občinami kar se tiče manjšinskega vprašanja.

Kot pozitivno so zastopniki osrednjih organizacij ocenili, da se je zvezni kancler Sinowatz jasno izrekel za nadaljnji dialog med vlado in Slovenci — in to izven sosvetov. (Kontakti bodo redni — naslednji termini pa še niso znani). Kot je povedal predsednik ZSO Wieser, vprašanje sosvetov ni bilo v ospredju razgovorov.

Kancler Sinowatz je po sestanku v pogovoru z novinarji dejal, da bo predložene zahteve in stališča s svojimi uradniki preveril. Glede otroških vrtcev si more predstavljati podporo pri zasebnih vrtcih kakor tudi pri javnih vrtcih. Konkretnih dogovorov pa kot v ostalih vprašanjih tudi tukaj ni bilo. Naglasil je tudi razumevanje za težnje manjšine po celoviti zakonski ureditvi manjšinskega vprašanja, vendar je menil, da ni mogoče delati politike od zgoraj, marveč se mora mnenje ustvariti na bazi.

Na vprašanje našega sodelavca, ali bo koalicija s svobodnjaško stranko podobno zavirala politiko malih korakov v manjšinskem vprašanju, kot to dela tristrankarski pakt na Koroškem, je kancler Sinowatz odgovoril, da sta se obe stranki v vladni izjavi izrekli za nadaljevanje dialoga, zato je prepričan o soglasnem nastopanju obeh strank.

Ob trenutni stagnaciji dialoga — kancler Sinowatz je v bistvu obljubil le preveritev stališč manjšine ter se je izogibal konkretnim odgovorom — je predsednik ZSO Wieser dejal, da manjšino ob pomanjkanju konkretnih korakov lahko spravijo v slepo ulico, zato bo pri pozitivni oceni sedanjega dialoga mogoče vztrajati le, če bodo sledili tudi konkretni rezultati.

PRIJAVITE OTROKE K DVOJEŽIČNEMU POUKU:

Pouk v dveh jezikih odpira pot v dva svetova

Prihodnji teden se bo tudi pri nas na Koroškem pričelo novo šolsko leto. To je tudi zadnja priložnost, da otroke prijavimo k dvojezičnemu pouku; prijave pri vodji šole so možne v prvih desetih dneh po začetku šole. Že v zadnji številki smo na tem mestu navedli nekaj argumentov v prid dvojezičnega pouka in s tem v našem primeru v prid učenja materinega jezika. In tako želimo tudi danes opozoriti na prednosti šolanja v obeh deželnih jezikih.

● Dvojezična šola nudi otroku edinstveno priložnost, da se nauči in obvlada dva jezika in s tem spozna tudi dve kulturi. Tako več zna in v življenju več doseže, si ustvari boljše življenjske pogoje.

● Povsod velja načelo, da mora biti vsaj v prvih letih materinščina učni jezik. Kdor svojih otrok ne pri-

Vljudno Vas vabimo na slovesno otvoritev novega
DIJAŠKEGA DOMA

ki bo v soboto 10. septembra 1983 ob 10. uri v
Mikschallee (Šentpeter) v Celovcu.

Slovensko šolsko društvo

javi k pouku v materinščini, je v veliki meri sam kriv, da njegovi otroci v šoli zaostajajo in nazadujejo.

● Prijavljenemu otroku sta odprti poti v dva različna svetova: v slovanskega in nemškega. Otroku se širi obzorje. Ob učenju slovenščine se bo učil tudi nemščine; en jezik bo izpopolnil drugega.

● Materin jezik mora biti podlaga pouku — to je zahteva človeške narave. Jezik je zrcalo, je izliv duše. Po jeziku ne spoznaš samo človeka, ampak tudi razne narode, njih mišljenje in delovanje.

● Dvojezični pouk ostri čut za jezik in za način izražanja. Kdor dobro obvlada materinščino, je pri-

dobil ogrado, ki ga lahko uporablja tudi pri učenju drugih jezikov, še posebno pri učenju jezika naroda-soseda.

● Na Koroškem govorimo dva jezika. Ker se prepletata v vsakdanjem in javnem življenju, ju tudi v šoli ne moremo in ne smemo ločiti. Tako pomeni učenje slovenščine nujno tudi učenje nemščine.

● Greh bi bil zoper naravne in božje postave, ako bi iz zanikrosti dopuščali, da naša materina beseda v svoji najstarejši domovini utihne in izgine. To pa dejansko storimo, ako svojih otrok iz malomarnosti ne prijavimo k dvojezičnemu pouku.

Zato poskrbimo, da bo čim več otrok prijavljenih
k dvojezičnemu pouku!

PREBERITE

- Nove ureditve na šolskem področju str. 2
- Cankar na Dunaju str. 3
- Selani na folklornem srečanju v Srbiji str. 4
- Zapis s potovanja maturantov str. 5
- Uresničevanje pravic narodnosti str. 7
- O reakcijah na film „Vas ob meji“ str. 8

Jutri bo v Celovcu (v neposredni bližini slovenske gimnazije, kakor kaže skica, ki jo objavljamo skupaj z vabilom na jutrišnji svečanost — op. ured.) svečano odprt novi dijaški dom Slovenskega šolskega društva. S tem bo uresničena prva faza širšega vzgojno-izobraževalnega središča in že teden dni navrh bo s pričetkom novega šolskega leta, nove, povsem sodobno urejene prostore napolnilo mlado življenje.

Taki dogodki so v naši zgodovini zelo redko posejani, zato se jih toliko bolj veselimo, saj so za nas pravi narodni prazniki. Novi dijaški dom, ki se naj bi pozneje razširil v večnamensko vzgojno-izobraževalno središče, je po tehnični zasnovi, vgrajenih materialih ter opremljenosti izredno lep objekt. Kot tak pa nedvomno predstavlja velikansko pridobitev za vso slovensko narodno skupnost na Koroškem in še posebej za mladino kot neposrednega uporabnika, pa tudi za Slovensko šolsko društvo kot lastnika, ki prav ob 75-letnem jubileju svojega delovanja dobiva pogoje za celovito,

še bolj usmerjeno in še bolj kvalitetno vzgojno-izobraževalno delo.

Ko se torej upravičeno veselimo tega velikega dosežka, ne bo odveč, če se vsaj v nekaj besedah spomnimo „zgodovine“ novega di-

Naš jutrišnji praznik V Celovcu bo odprt nov dijaški dom Slovenskega šolskega društva

jaškega doma. Začetki segajo pravzaprav že desetletja nazaj v povojno dobo, ko je Slovenska prosvetna zveza skrbela za dijaško mladino dejavno manifestirala s tem, da je v takratnih skromnih razmerah del svojih pisarn preuredila v začasno bivališče za dijake. Sledila je prva, prav tako še zelo skromna faza dijaškega doma na Tarviserstrasse, kjer je potem skrb za dom prevzelo Slovensko šolsko društvo, ki je tekom let izvedlo razne stopnje razširitve in posodobitve objekta. Obenem pa so nenehno rasle potrebe po večjem,

moderno urejenem dijaškem domu in tako so dobivale čedalje jasnejše oblike tudi pobude, ki so končno prerasle v široko zasnovano akcijo za izgradnjo doma, ki bo jutri svečano odprt.

Naše veselje ob tem dogodku naj bo tudi priložnost, da se hvaležno spomnimo vseh tistih, ki so se v vseh teh obdobjih — vsak v svojem času in po danih možnostih — zalagali za nastanek in razvoj našega dijaškega doma vse od prvih skromnih začetkov pa do današnjega razveseljivega dosežka. In ta zahvala velja predvsem tudi dejavnikom, ki so uresničitev zamisli in načrtov omogočili s svojimi prispevki in izdatnimi podporami — od številnih pripadnikov naše narodne skupnosti, ki so in gotovo še bodo sodelovali v široki

akciji samopomoči, preko ministrstva za pouk in umetnost na Dunaju, ki je dalo podporo, kakor jo določajo tozadevni zakonski predpisi, pa zlasti do matičnega nežodja, ki je kot celota nosil pretežno breme visokih investicijskih sredstev.

Ravno zavest, da je novi dom nastal z akcijo samopomoči in predvsem s podporo matičnega naroda, je tudi jamstvo, da bo s skupnimi naporii uspelo uresničiti tudi še ostali del široko zasnovanega načrta za izgradnjo večnamenskega vzgojno-izobraževalnega središča. V tem smislu jutrišnja otvoritev že dograjenega dijaškega doma naj ne bo samo praznik, ampak hkrati tudi obveza, da bomo zastavili vse sile za to, da bo ta dom vedno poln mladega življenja, da bo uspešno izpolnjeval svojo pomembno nalogo v korist naše narodne skupnosti, njenega nadaljnega obstoja in vsestranskega razvoja.

Pri tem želimo vsem, ki bodo živeli in delali v novem domu, obilo uspeha!

OB ZAČETKU ŠOLSKEGA LETA:

Tudi na šolskem področju cela vrsta novih ureditev

Ob vstopu v novo šolsko leto čaka šoloobvezne otroke, pa tudi dijake srednjih in višjih šol vrsta novih ureditev, ki jih bodo doživljali bolj ali manj intenzivno tudi starši in vzgojni upravičenci. Za določeno skupino otrok je uvedena z novim šolskim letom takomenovana predšolska stopnja, ki s tem postaja sestavni del regularnega šolskega sistema.

Že imamo v rokah učni načrt za to šolsko stopnjo, ki je za nas koroške Slovence še posebno zanimiv, kar zadeva obvezno vajo „jezik in govorenje“, ki izhaja iz načela, da je treba otroka uvajati v jezik, mu širiti njegov jezikovni občutek in utrjevati jezikovno znanje na osnovi že obstoječega znanja. To načelo je svojčas veljalo na Koroškem tudi za obvezno dvojezično šolo neglede na narodno pripadnost otroka, kar je jasno razvidno tudi iz izjave koroškega deželnege zbora iz leta 1948. Z ukinitvijo obvezne dvojezične ljudske

šole na območju južne Koroške je bilo ukinjeno tudi to načelo.

Desetletja po slovenskih učiteljih pa so očitno tudi drugi spoznali vrednost tega načela. Vendar zaradi tega še ne smemo upati, da bo kdo priznal krivico, ki je bila storjena leta 1958 slovenski narodni skupnosti ali celo podvzel korake, da bi jo popravil. Načela so eno, praksa pa je drugačna — pedagoško načelo pa se na Koroškem utegne v posameznih primerih zlorabiti celo v škodo manjšine. Če zadevo premislimo do kraja, potem to načelo seveda ne velja le za novo predšolsko stopnjo, temveč za celotno šolo, kar bi v praksi in pri iskrenem mišljenju pomenilo vsaj delno obnovitev obvezne dvojezične ljudske šole. Ko so uradniki dunajskega ministrstva kovali učni načrt za predšolsko stopnjo, pač niso mislili na to, kaj vse s svojimi načeli lahko povzročijo.

Na področju ljudske šole dvojezični učitelji že dalj časa zahtevajo

več jezikovnih ur, ker je za učenje dveh jezikov pač treba več časa kot za učenje enega. Na glavnih šolah bodo ukinjeni a in b razredi ter v predmetih nemščina, matematika in angleščina uvedene skupine, katerim bodo šolarji dodeljeni po njihovih zmogljivostih. Čeprav so v tej smeri že leta tekli šolski poskusi, bo verjetno šele bodočnost dokončno pokazala pravilnost ali zmotnost tega ukrepa, ki zahteva tako od šolarjev kot tudi s strani predmetnih učiteljev več duhovnega napora. Nekateri starši in tudi posamezni strokovnjaki pa se bojijo, da se utegne situacija v primerjavi s stariim položajem še poslabšati, ko so delodajalci in dostikrat tudi družba v šolarjih dosedanjih b razredov glavnih šol videli le delovno silo, primerno za opravljanje „umazanege“ ali „nižjega“ dela. Kaj bo v bodoče s šolarji tretje, to je najnižje zmogljivostne skupine in kako se bo nanje „gledalo“, še nihče ne more povedati, ker je enostavno premalo izkušenj.

Tudi dijake višjih šol pričakuje „novotarija“ v stari obleki: v najkrajšem času so ponovno uvedli staro število šolskih nalog. Razne abiturientske tečaje niso le preimenovali v kolege, temveč jim dali, kar je seveda važnejše, tudi več vsebine in jih časovno raztegnili na tri oziroma štiri semestre. Obiskovalci teh kolegov bodo verjetno pod manjšim časovnim pritiskom in bodo dobili temeljitejšo dodatno izobrazbo, kar je še zlasti danes nujno potrebno.

Še nekaj opažamo v zadnjem času, kar nam da misliti. Starši gledajo šolanje svojih otrok na splošnoizobraževalnih višjih šolah z določeno skepsjo. Ob prenašanju velikih finančnih bremen v zaskrbljenostjo gledajo bodočnost svojih otrok in nemalokateri podležejo utvari, da bi bilo najbolje, če bi otrok opravil obvezno šolo in se potem zaposlil. Dejansko je danes stanje tako, da zrelostni izpit dijak ne odpira bogve kake perspektive in nikakor ne pomeni avtomatične zaposlitve, kot je to bilo na pri-

Letno srečanje bivših pregnancev

Zveza slovenskih izseljencev obvešča, da bo imela v nedeljo 18. septembra 1983 s pričetkom ob 14. uri pri Pušniku v Ločah ob Baškem jezeru svoj

REDNI OBČNI ZBOR

ki bo tudi tokrat povezan s tradicionalnim

DRUŽABNIM SREČANJEM

ki ga bodo s svojim nastopom popestrili tudi domači prosvetaši.

Vsakoletni DAN IZSELJENCEV je postal tradicionalno srečanje bivših pregnancev, da obudijo spomin na skupno trpljenje v času nacističnega nasilja. Zato poskrbimo, da bo prireditelji tudi letos prepričljiva manifestacija zvestobe tistim vrednotam, za katere smo bili v najbolj usodnem obdobju naše narodne zgodovine pripravljeni doprinesiti velike žrtve. Prisrčno vabljeni bivši pregnanci z družinami, prijatelji in znanci; še posebno pa vabimo mladino, ki mora zvedeti resnico o trpljenju in boju svojih prednikov, da bo lahko nadaljevala njihovo delo.

V nedeljo 18. septembra se torej srečamo na DNEVU IZSELJENCEV pri Pušniku v Ločah ob Baškem jezeru!

Zveza slovenskih izseljencev

VLADA IN MANJŠINA:

Sinowatz za pogovore brez siljenja v sosvete

Medtem ko tri deželnozborske stranke na Koroškem v manjšinskem vprašanju še vedno trkajo na svoj protimanjšinski pakt in skušajo z njim izsiljevati tudi Dunaj, na zvezni ravni očitno le prodira spoznanje, da z diktati in vislavljanjem rešitev manjšinskega vprašanja ni mogoče reševati. Vsaj odgovor, ki ga je kancler Sinowatz dal na tozadevno parlamentarno vprašanje koroškega ÖVP-jevskega poslanca Paulitscha, gre v to smer.

Ko se je sedanja koalicijska vlada pred dobrimi tremi meseci predstavila parlamentu, je kancler Sinowatz v svoji vladni izjavi posebej omenil tudi manjšinsko vprašanje in v tej zvezi izrecno zagotovil, da „bo zvezna vlada problemom etničnih manjšin posvečala posebno pozornost ter intenzivno nadaljevala dialog z narodnostnimi skupinami v Avstriji“. V zvezi s to izjavo je Paulitsch naslovil na kanclerja poslansko vprašanje, na katero je kancler sedaj odgovoril: „Ker doslej ni uspelo, da bi za vse narodnostne skupine v Avstriji osnovali manjšinske sosvete, mora dialog, ki ga smatram za potrebnega, nujno potekati izven manjšinskih sosvetov.“ Obenem je kancler tudi izrazil svojo pripravljenost, da razgovarja o tistih vprašanjih, ki bi mu jih posredovale manjšine; zastopnike zveznih dežel pa namerava k razgovorom pritegniti šele tedaj, če bi se izkazalo, da je to primerno.

Kanclerjev odgovor na poslansko vprašanje je bil objavljen le nekaj dni pred prvim srečanjem Sinowatza s predstavniki obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev (o vsebini in poteku razgovora poročamo na drugem mestu — op. ured.).

Wagner obiskal Slovenijo

Ob priložnosti mednarodnega vinskega sejma v Ljubljani je koroški deželni glavar Leopold Wagner v petek prejšnji teden s sodelavci obiskal Slovenijo. V Ljubljani se je s predsednikom izvršnega sveta

SRS Janezom Zemljaričem in sodelavci pogovarjal o aktualnih vprašanjih sodelovanja med Slovenijo in Koroško.

Iz tozadevne objave je razvidno, da je bilo govora o položaju slovenske narodnostne manjšine na Koroškem, o obmejnem gospodarskem sodelovanju, o povečanju tranzitnega prometa prek luke Koper in o problematiki gradnje predora skozi Karavanke. V pogovoru so ugotovili, da delo kontaktnega komiteja za sodelovanje med Slovenijo in Koroško uspešno poteka. Zavzeli so se, da se do konca letošnjega leta sestanejo tudi mešane delovne skupine za sodelovanje na področju energetike, skupnega nastopanja na tretjih trgih in turizmu.

mer še pred leti. Uspešen zaključek višje šole, pa tudi pedagoške akademije in celo univerze še ni nobeno jamstvo za dobro zaposlitev in s tem za socialno varnost. Obenem pa je treba jasno reči, da bo še zlasti v bodočnosti le temeljita in vsestranska izobrazba najboljši garant za uspešno poklicno pot skozi življenje. Izobraževanje postaja vsebolj stalen proces neglede na stopnjo institucionaliziranega izobraževanja.

V zasebnem okolju in v naših vzgojnoizobraževalnih ustanovah pa moramo dosledno izvajati vse, kar upravičeno zahtevamo, da nam dajo in priznajo šolske in druge oblasti. V prvi vrsti je to spoštovanje in uveljavljanje slovenščine — našega materinega jezika.

dr. Avgustin Malle

Pogovorov in nato ogleda vinskega sejma sta se udeležila tudi generalni konzul republike Avstrije v Ljubljani dr. Georg Weiss in generalni konzul SFR Jugoslavije v Celovcu Marko Kržišnik; na sejmističu pa sta se pridružila tudi predsednika obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev Feliks Wieser in Matevž Grilc.

TRADICIONALNI PLIBERŠKI SEJEM NA TRAVNIKU:

V času gospodarskega nazadovanja je postal kupec bolj kritičen pri izbiri blaga

Konec preteklega tedna, 3., 4. in 5. septembra 1983, je bil tradicionalni „pliberški jarmak“. Kramarji, razstavljalci in organizatorji kljub visokemu številu obiskovalcev niso bili zadovoljni. Sejem na travniku pa je ostal zvest že dolgi tradiciji, saj obhaja že 590-letnico. Omeniti je še treba, da je v zadnjih letih napravil korak k dvojezičnosti — otvoritev je tudi letos bila v obeh deželnih jezikih.

Pred 590 leti je dodelil knez Albreht III. Pliberčanom tržno pravico in od takrat naprej prirajajo vsako leto nam že znani „pliberški jarmak“. Od leta 1428 do današnjih dni pa se obhaja veseljenje in trgovanje izven mestnega obzidja, na travniku severno od mesta. Vsa ta leta se je ohranilo nekaj navad, ki dajo sejmu tradicionalen značaj, npr.: predaja rdeče vrečke lastnikom travnika v soboto dopoldne, popoldne slavnostno vkorakanje kramarjev, razstavljalcev in politikov na sejmski prostor, v nedeljo popoldne pa se postavi tržni prapor — sejem se uradno prične.

V povojnih letih se je sejem na travniku razvil v pravo ljudsko veseljenje, tako da dandanes veselični park zavzame že skoraj polovico sejmskega prostora. Poleg zabave pa nudi jarmak bogato izbiro najrazličnejših potrebščin: tekstilije, kmetijske stroje, automobile, posodo itd.

V soboto popoldne se je zbralo pred „Grenzlandheimom“ precejšnje

število častnih gostov, politikov iz Koroške in Slovenije (med drugimi deželni glavar Wagner, predsednika obeh slovenskih osrednjih organizacij, zastopniki obmejnih občin v Jugoslaviji...) ter dva do tri tisoč gledalcev in razstavljalcev, da bi se udeležili slavnostnega vkorakanja na sejmski prostor. Zastopana so bila tudi razna slovenska podjetja in društva, npr. pevski zbor „Podjuna“, šmihelsko prosvetno društvo z mladim pihalnim ansamblom glasbene šole, Posojilnica, Zadruga idr.

Posebej je treba omeniti, da je po zaslugi sejmskega referenta, mestne-

ga svetnika Stankota Vavtija sejem na travniku napravil korak k dvojezičnosti — otvoritveni nagovor sejmskega referenta, kot tudi pozdravne besede pliberškega župana Mikuscha so bile dvojezične, slovenske in nemške. Otvoritvi je sledil zabavni del in — tudi že skoraj tradicionalna nevihta, ki je spremenila sejmski prostor v pravo močvirje.

V nedeljo se je vreme zjasnilo in privabilo precejšnje število obiskovalcev. Zanimalo nas je, kaj privabi obiskovalca na sejem?

Starejša gospodinja pride na pliberški sejem že iz tradicije. V glavnem si

hoče ogledati razstavljene tekstilije, „ker so na jarmaku cenejše“. Otroke privlačijo razstavljene igračke, slaščice, avtodrom in druga razvedrila. Kmet — domačin pa si hoče ogledati nove stroje... in vsak se hoče pozabavati še v kakšnem šotoru. Slovenci so se spet radi zbirali v šotoru pliberškega prosvetnega društva „Edinost“.

Število obiskovalcev iz Jugoslavije je ostalo letos za lanskim. Glavne ovire so bile po eni strani omejitve pri prevozu na mejah, po drugi strani pa slaba pariteta dinarja napram šilingu, tako sta dejala v pogovoru predsednik skupščine občine Ravne Franc Tušek in predsednik medobčinske gospodarske zbornice Rudi Vrčkovnik.

Obiskovalec z družino iz Jugoslavije je dejal na vprašanje, kaj ga privlači na sejem: „Pridemo semkaj na ogled in da se pozabavamo. Kupit... je predrago. Kupit mislimo stvari, ki jih pri nas ni, predvsem kavo, ki je danes v trgovinah cenejša.“

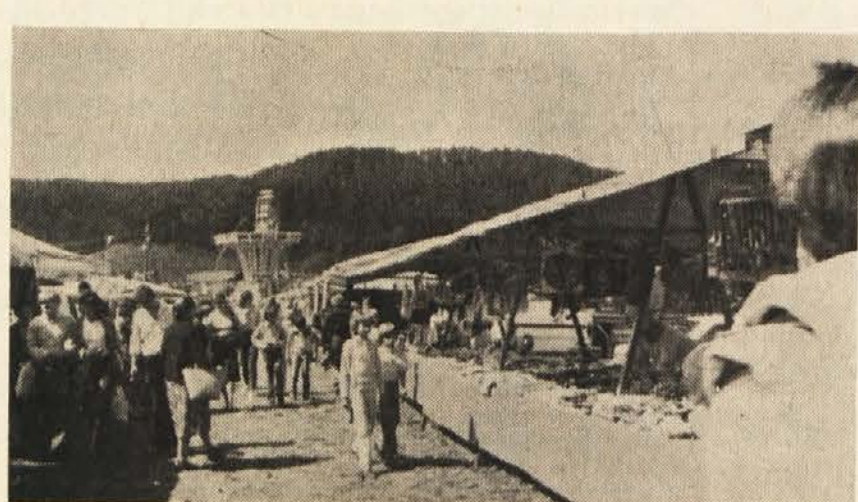
In ocena razstavljalcev?

Podjetnik iz Velikoveca je potožil, da letos ni bilo Jugoslovancev, da je tudi drugače bilo zanimanje bolj slabo. „Se pa vidi, da ljudje nimajo več toliko denarja“. Prav tako je tožil trgovec z električnimi proizvodi, da „jugoslovanski državljani pridejo letos kvečjemu na ogled“. Vzroke za to vidi v omejitvah na meji, ki omogočajo uvoz blaga samo z registracijo na meji.

Domači obrtnik in razstavljalec je bil kar zadovoljen. Lepo vreme je privabilo dosti interesentov za kmetijsko orodje. Zanimanje je bilo baže letos

Slavnostno vkorakanje na sejmističu; na čelu povorke pristojni referent, mestni svetnik Stanko Vavti

Na sejmističu je bilo živahno vrvenje med stojnicami in na zabavnem prostoru

Cankarjev „Martin Kačur“ v dunajskem Volkstheatru

Minuli teden se je na Dunaju — in tudi drugih mestih — pričela nova gledališka sezona. Tokrat pa je v dunajskem Volkstheatru šlo za uprizoritev dramatisacije Cankarjevega „Martina Kačurja“, delo tržaškega pisatelja Fulvia Tomizze, kar je za slovensko kulturo velik dogodek, posebno, ker gre za predstavitev največjega slovenskega pisatelja — Ivana Cankarja. Kot znano, je Ivan Cankar živel in ustvarjal tudi na Dunaju, kjer je kot mlad študent obiskoval gledališke predstave prav v Volkstheatru, letos pa so novo sezono v tej hiši pričeli prav z uprizoritvijo njegovega dela.

Naj že kar na začetku povemo, da je občinstvo Cankarjevega idealista — „Der Idealist“ sprejelo z velikim navdušenjem, tako da je petkova premiera v Volkstheatru bila vsestranski uspeh. To je seveda za sluga pisatelja Tomizze, ki je delo prevedel v italijanščino (v Italiji so delo že uprizorili — op. ured.), za uprizoritev idealista na Dunaju pa je poskrbel Žarko Petan, ki je za delo navdušil ravnatelja Volkstheatra Paula Blaho. Slednji je režijo dela „Der Idealist“ zaupal Petru M. Preisslerju, ki je pri izbiri glavnih igralcev imel srečno roko — in na oder postavil izredno kvalitetno igro. S tem pa je bila potrjena tudi neminljivost Cankarjeve literature, v tem primeru romana Martin Kačur, ki ga je Cankar napisal pred osemdesetimi leti. To dokazujejo tudi reakcije po premieri na Dunaju, ki jih je zabeležil znani slovenski gledališki kritik Andrej Inkret, in jih strnil v sledečem zapisu: „Cankarja igrajo na Dunaju zunaj protokolarnih okvirov in brez kakršnega koli kulturnopolitičnega popusta, v Tomizzevi dramatisaciji

„le“ kot pisatelja s čisto samosvojo, izvirno literarno in kritično težo. Kačurjeva problematika je očitno živa relevantna in aktualna še zmerom — in očitno nikakor ne samo „slovenska“: pa naj gre pri tem za vprašanje samotnega, čudaškega in vase zagledanega, nazadnje seveda neogibno obupanega upornika, ali za tisti problematični, v sebi zavrti provincialni svet, kateremu se „idealista“ poskuša postaviti po robu s svojo — ponesrečeno — kulturnostno in drugo obsesijo. Tako igrajo Idealista na Dunaju“.

K odlični predstavi Cankarjevega idealista so kajpada doprinesli igralci Georg Trenkwitz v naslovni vlogi in Alfred Rupprecht kot Ferjan, Ingrid Seibert kot Tončka in še posebno Roger Murbach v hvalni vlogi blatnodolskega župnika.

S sprejemom Cankarjevega dela

v gledališki repertoar dunajskega Volkstheatra je prav gotovo bil storjen velik korak v posredovanju slovenske kulture v avstrijski in tudi nemški kulturni prostor. S tem je Cankar gotovo postal še večji — in prav je tako, saj ima Cankar marsikaj povedati tudi širšemu svetu. Predstava idealista na Dunaju bo prav gotovo zanimiva tudi za slovenske študente na Dunaju in vse, ki se zanimajo za slovensko književnost. Zato priporočamo, da si predstavo „Der Idealista“ ogledajo in še komu svetujejo pot v Volkstheater, kjer ga to sezono igrajo.

Ob tej priložnosti je seveda izšel tudi gledališki list v katerem je predstavljen Ivan Cankar oz. dokumentacija o njem. Za le-to sta poskrbela ljubljanski literarni zgodovinar prof. Jože Koruza in urednik Slavko Fras.

SODALITAS v Tinjah - obširen izobraževalni program

V četrtek 1. septembra 1983 je petčlanski odbor Sodalitete v Tinjah predstavil novi delovni program za leto 1983/84. Rektor Jože Kopeinig je pozdravil navzoče novinarje in zastopnike raznih organizacij. Odgovorni so predstavili program, ki je zelo široko zasnovan. Poleg krajših tečajev in prireditev so v programu intenzivni eno- ali večtedenski seminarji. Za tinskijski program se zanima vedno več ljudi s Koroške, iz drugih dežel Avstrije, pa tudi iz Slovenije in Nemčije, kar je zelo razveseljivo. Sodelavec Martin Pandel je informiral goste o namenu doma in tudi o tehničnih podatkih. Nosilec prosvetnega doma je slovenska duhovniška skupnost Sodalitas. Že leta 1932 so bili organizirani prvi tečaji duhovnih vaj za podeželsko mladino. Dom duhovnih vaj se je vedno bolj razvijal v dom prosvete. Kot tak je od leta 1954 član DELOVNE SKUPNOSTI AVSTRIJSKIH PROSVETNIH DOMOV. Omeniti je še treba, da je dom izredno dobro opremljen in da nudi stodesetim ljudem prostora.

Dr. Zerzer, ki je vodja tinske galenije, je nakazal, zakaj je ta galerija važna in potrebna. Dejstvo je, da vzamejo renomirane galerije v svoj program večinoma znane umetnike. Neznani slikar v tako galerijo ne bo

imel dostopa. Ravno takim umetnikom ponuja tinska galerija možnost za razstavo svojih del. Seveda razstavlja v Tinjah tudi znani umetniki. Drugi argument za obstoj take galerije je množičen obisk tinskijskih prireditev. Tako imajo tudi ljudje, ki sicer ne bi prišli v kakšno galerijo, možnost spoznavanja slikarske umetnosti.

Prof. Jože Ropitz je predstavil koncertni program. Na tem področju se je začela nova pot. V sezoni 83/84 se bo nudila možnost, prisluhniti vrsti koncertov, ki jih bodo po načrtu odbora izvajali koroški umetniki ter umetniki iz sosednjih dežel. Vabljeni so izvrstni umetniki, ki nam bodo prikazali visoko raven glasbenega ustvarjanja.

Nadalje je dr. Apovnik izpovedal nekaj misli k izobraževanju odraslih. Cilj izobraževanja odraslih ne more biti indoktrinacija, temveč naj bo pomoč pri vrednotenju informacij, pomoč pri ocenjevanju družbenopolitičnih modelov in sistemov, in nenazadnje individualna orientacijska pomoč pri iskanju resnice in spoznavanja nesprejemljivih človeških vrednot. Po informacijskem bloku sta bili odkriti dve skulpturi umetnika F. Unterwengerja.

R. V.

Glasbena šola na Koroškem - pomemben kulturni dejavnik

Letos smo obhajali 5-letni jubilej uspešnega delovanja Glasbene šole na Koroškem. Pred petimi leti smo na pobudo Slovenskega prosvetnega društva „EDINOST“ v Piberku in Slovenske prosvetne zveze v Celovcu s pomočjo posredovanja strokovnih moči s strani Glasbene šole Ravne na Koroškem pričeli z načrtnim usposabljanjem mladine na glasbenem področju. Razumljivo je, da so v začetku bile velike težave, v sodelovanju vseh prizadetih pa se je vse vskladilo.

Namen Glasbene šole je, da mladino usposablja na glasbenem področju. Že na začetku se je pokazalo, da je zanimanje za tovrstno šolo veliko. Razveseljivo je dejstvo, da se je po nekaj letih izoblikoval kader, ki odločno podpira glasbeno dejavnost v društvih. Polovoma se bivši absolventi Glasbene šole odločajo za študij glasbe. Tako bo počasi rešen tudi kadrovski problem zborovodij. Glasbena šola naj bi bila izvzeta iz monopolističnih teženj in naj bi služila izključno mladini obeh narodnosti na Koroškem. Predvsem pa naj bi služila kulturnemu delu prosvetnih društev, in cilj, katerega smo si od vsega začetka zastavili, je bil docela potrjen.

Glasbena šola vodi kuratorij, ki ga sestavljajo trije člani Slovenske prosvetne zveze in trije člani Kršćanske kulturne zveze. Kuratorij skrbi za učno osebo, pomaga pri nabavi glasbenih instrumentov in sprejema prijave otrok. Nadalje skupno s krajevnimi društvami skrbi za prostore, kjer se odvija glasbeni pouk. Večinoma le-ta poteka v ljudskih šolah ali društvenih sobah.

Za nadaljnji razvoj bo potrebno, da se strokovno-kadrovske osamosvojimo. Zato bomo pripravili statute, učni načrt in predmetnik. Postopoma že vključujemo domače glasbene učitelje, s tem pa je perspektiva za bodočnost že dana.

Za šolsko leto 1983/84 smo ponovno predvideli pouk violine. V kolikor bi se pokazala želja za pouk ostalih godalnih instrumentov (violončela, kontrabasa), jih bomo uvrstili v izobraževalni program. V perspektivnem programu bo Glasbena šola za potrebe ansamblov, instrumentalnih skupin in pihalnih godb skrbela za razvoj pouka tolkal. Pri skupinskem pouku blokflavt in drugih instrumentov bo Glasbena šola omogočala hitrejšo napredovanje pouka instrumenta, predvsem v 3. in 4. razredu.

Skupinski pouk o glasbi, ki še nima pravega statusa zaradi razdrobljenosti, bomo skušali urediti na ta način, da najprej določimo tista mesta, kjer je koncentracija največja. V teh krajih bomo od naslednjega leta dalje skušali nauk o glasbi uvrstiti kot redni predmet. Učenci iz okoliških vasi pa bi se vozili v najbližji kraj, kjer bomo poučevali vsaj dve ali tri instrumente, teorijo in komorno igro. Skrbeli bomo za skupinsko muziciranje, tako da bi mlad kader kasneje usmerjali v instrumentalne skupine ali pevске zборе. V skladu s finančnimi in kadrovskimi možnostmi bomo najprej krepili sedanje oddelke. V dolgoročnem programu, če nam bo finančno stanje dopuščalo, bomo eventualno nadaljnje oddelke odprli v obrobni krajih jezikovne meje.

Kot največji uspeh si lahko štejemo sodelovanje Glasbene šole na Koroškem na XII. tekmovanju učencev in študentov glasbe v Kranju, kjer je eden naših udeležencev, učenec blokflavte, zasedel odlično 3. mesto. Zelo uspešno in na izredno visoki ravni je potekal letni koncert Glasbene šole v javnem študiju Koroškega radia 4. maja t. l. Nad 20 internih nastopov in precej več nastopov ob raznih društvenih prireditvah, kot so materinske proslave idr. dokazujejo vsestransko pestro dejavnost Glasbene šole na Koroškem. S to ustanovo smo na glasbenem področju napravili velik korak naprej. Vsake, ki se je udeležil internega ali javnega nastopa učencev GS, bo to lahko potrdil. Tudi ustanovljene komorne skupine, ansamblji blokflavt, harmonikaške zasedbe in razne druge variacije instrumentalnih skupin, našo prvotno zasnovano in namen zelo jasno podpirajo. Naša naloga za v bodoče naj bi bila ta, da skrbimo za to, da se nivo glasbenega pouka še dvigne. S tem si bomo v javnosti pridobili priznanje, ugled in kar seveda najbolj pričakujemo, finančno podporo s strani deželne in zvezne vlade, ki doslej še nista našli posluha za naše prizadevanje.

Ob tej priložnosti naj še opozorimo, da bo v sredo 14. in soboto 17. septembra 1983 vpisovanje v Glasbeno šolo na Koroškem in sicer na posameznih krajevnih oddelkih. Če starši želijo vpisati svojega otroka v Glasbeno šolo, naj se najprej povežejo s krajevnim faktorjem, v tem slučaju z zastopnikom društva, ki je zadolžen za organizacijo glasbenega pouka.

Jože Mečina
nam. tajnika SPZ

Risto Stijović v Celovcu

V okviru uradne kulturne izmenjave med Avstrijo in Jugoslavijo so pretekli ponedeljek v veliki galeriji Mestne hiše v Celovcu odprli razstavo titografskega slikarja Rista Stijovića. O razstavi, ki jo je odprl celovski župan Guggenberger, bomo obširneje poročali prihodnjič.

JURIJ KOCH

Zakaj pišem - misli ob branju Sartra

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

Sem pripadnik etnične manjšine in pišem v dveh jezikih. Oba jezika sta mi na razpolago. Svoja sredstva lahko po svoje izberem. Če se odločim za jezik, ki ga je govorila moja mati, ki sem ga čisto na začetku dojemal, potem se odločim tudi za manjšo, omejeno, preglešno, znano, sorodno, meni naklonjeno bralno publiko. Ker se poznamo, lahko brez pretveza govorimo o problemih. Če pa se odločim za drug jezik, ki ima v svetovni literaturi veliki, epohalni pomen, potem se odločim tudi za veliko, skorajda neomejeno, nesprejeto, neznano, nesorodno, morda celo meni nenaklonjeno bralno publiko. Tudi če se ne poznamo, moramo brez ovinkov priti h stvari. To je umetnost našega poklica.

In kaj je s stvarjo, do katere moramo priti brez ovinkov. Njo ne zanima, v katerem jeziku se ji avtor približuje. Vse kar skušam razložiti in interpretirati je moja filozofska, biološka, družbena, ekonomska, duševna, politična, psihična, notranja in zunanja situacija.

To skušam uskladiti, razložiti svoja spoznanja kot rezultat svojih umetniških študij. Hočem se spoznati in s seboj tudi delček tega sveta. Stvar h kateri je treba priti brez ovinkov, je moje počutje, ki ga razkrivam pred vsemi očmi. Stvar je zemeljska, končljiva, omejena, osebna, praktična, uporabna, sedanja. Nerodno bi mi bilo, če bi trdil, da pišem za prihodnje generacije, za bralce, ki pridejo za menoj, za čas, ki ga ne bi mogel doživeti. Kot pripadnik manjšine, ki se zaveda svoje zgodovinske in kulturne pripadnosti, sem odvisen od sedanjosti, od tega kar mi je mogoče ustvariti, realizirati. Ne zdi se mi smiselno, da bi že vnaprej mislil na umske modele. Ti bi se samo nabrali plesnobe. Nimam časa za takšne igre. Dnevno se moram zavedati svoje enakopravnosti, skrbi za obstoj jezika, kulture, moje minuciozne angažiranosti (prodajanje vstopnic, sodelovanje pri festivalskem komiteju, tekst za amaterske skupine, predavanja za starše) vse to ima posledico, da je tudi moja literatura vezana na vsak-

dan, današnja, tukajšnja. Permanentno in latentno se bojim, da je lahko jutri že vse prepozno, če danes tega ne storim, kar se mi zdi, da je potrebno, da bi narod, za katerega delam, moral trpeti, bil prikrajšan za svoj zgodovinski obstoj. Vse to obvezuje avtorja, da se osredotoča na sedanjo epoho, govorim tudi v smislu Sartra, na „živečo absolutnost“. Neprestano delamo in smo odvisni od produkciranja absolutnosti. Produktivna skrb, s katero delamo svojo eksistenco, ni privatna, osebna, poklicna, pisateljska. To je neznanski nagon in če se združi s talentom da dobro literaturo „po tem se merita sedanost človeka in njegova človeška teža“ pravi Sartre, to ni tistih 50 ali 60 let organskega ali doživetnega življenja, ki ga živi človek v teku stoletja s tujo zavestjo. Njemu je prepuščeno za katero časovno stvar se odloči, ki bi ga bila v stanju premostiti. Pripovedujejo, da je bil tekač iz Maratona mrtev že uro pred prihodom v Atene. Bil je mrtev in je še vedno tekal, mrtvak je naznanil zmago Grčije. To

je lep mitos. Prikazuje, da umrli še nekaj let vplivajo na življenje, kot da bi živeli. Nekaj časa pač, eno leto, deset let, morda petdeset, na vsak način je to čas, ki mineva... To merilo predlagamo pisatelju: Dokler vzbujajo njegove knjige jezo, zadrego, sram, sovraštvo, ljubezen, bo živel... Smo za moralčnost in za umetnost minljivosti. Jeza, zadrega, sram, sovraštvo, ljubezen so znamenja literarne minljivosti. To velja tudi zame. Sam bi rada doživel, kako učinkujejo moja dela. Z vsemi ljudmi delim strah našega časa. Kot umrljiv pisatelj opozarjam na nevarnost kočne biblijske apokalipse. Naslednja svetovna vojna se lahko prične popoldne in se z večerom konča. Tako minljiva more biti naša zgodovina. S knjigami ne grem v boj proti raketa, ne stiskam pa jezika med zobmi, če kdo premljuje o vojni v vesolju. To, kar danes ni izpovedano, tudi v prihodnje ne bo našlo jezika. Govori tako, da te razumejo. Končno moraš skrbeti za neskončnost.

Če pomislim na etnografske in folklorne konzerve, ki jih že precej dolgo serviramo neumnim turistom, na to arhaično — eksotično smesjenje, mi gre na kozlanje. Hočem sadove svežega drevesa.

Pri Sartru berem: „Če so govo-

rili o dateljnih in bananah, so mi pogosto rekli: O tem vi nič ne veste. Če bi hoteli kaj vedeti, bi morali jesti banane na licu mesta, takoj potem, ko jih oberejo. Banane sem mislil, so mrtva sadeža, nisem nikoli ujel njih pravega in živega okusa. Knjige, ki gredo iz ene epohe v druge so prav tako mrtva sadeža. V drugačnem času so imele drugačen, trpek in svež okus. Rousseauovo „Emile“ ali Montesquienovo „Perzijske konje“ bi morali brati tedaj, ko so jih sveže obrali. Pisati moramo za svojo epoho, kot so to delali vsi veliki pisatelji.“

Sem odgovoril na vprašanje, zakaj in za koga pišem. Nekaj prvotne zadrege mi je še ostalo. Mislim, da je na to vprašanje navezan še velik prostor, ki je prost in neizpolnjen. Bogu hvala. V tem prostoru se da živeti.

Domislil sem se neke kitajske modrosti. Nekoč so živeli štirje pesniki. Prvi je stalno mislil na slavo, ki bi jo rad dosegel, drugi na bogastvo, ki si ga je želel. Tretji je mislil na lepe ženske, ki bi mu bile vdane. Četrta pa je mislila na svoje pesmi, zaslovel je, obogatel in imel veliko lepih žensk.

Iz nemščine prevedla
Maja Haderlap

Nova mrtvašnica na Radišah

V nedeljo so Radišani slovesno obhajali blagoslovitev mrtvašnice, za katero sprva ni bilo zanimanja, ne s strani cerkvenih oblasti in tudi ne s strani občine. Da je nastala, je vsekakor zasluga Radišanov samih, ki so pred tremi leti ustanovili komite za gradnjo mrtvašnice in si za svojega predsednika izbrali občinskega odbornika Ludvika Ogrisa. Sedaj ko je mrtvašnica predana svojemu namenu, je seveda vse srečno in veselo, kar je nazorno pokazala nedeljska slovesnost.

Predsednik komiteja za gradnjo mrtvašnice Ludvik Ogris, ki je bil gonilna sila tega projekta, je v svojem govoru, ki je bil v obeh dežel-

nih jeziki, izrekel vsem, ki so kakorkoli pomagali — fizično ali finančno, iskreno zahvalo. Še prav posebno pa se je zahvalil Šimanu Wrulichu in župniku Ludviku Janču za vso naklonjenost ter dipl. inž. Brudermannu za načrt za mrtvašnico in tudi nadzor pri gradnji (načrt in opis gradnje sta bila dvojezična) in vse to brezplačno.

Nova mrtvašnica se nahaja v bližini Kulturnega doma in je v velik ponos Radišanom, ne samo zaradi tega, ker imajo končno svojo mrtvašnico, kar naj bi v današnjem času bilo samoumevno, marveč tudi zaradi tega, ker je arhitekonsko lepa in privlačna zgradba. Vseka-

kor gre tu za pridobitev, ki jo bodo Radišani imeli zapisano v svoji kroniki kot pomemben akt samoiniciativnosti in samopomoči.

Z gradnjo mrtvašnice so Radišani začeli maja 1982. Nabrli so 180.000 šilingov, občina pa je prispevala 250.000 šilingov. Poleg drugih del je bilo tudi veliko strokovnih del narejenih brezplačno kot na primer električna in vodna instalacija ter kleparstvo. Čeprav služi takšna mrtvašnica žalostnim namenom, je pa kljub temu bila otvoritev izredno slovesna s pesmijo, pod vodstvom Stanka Wrulicha in godbo ter vsem kar spada v okvir takšne prireditve.

Poleg domačinov so se blagoslovitve mrtvašnice udeležili tudi domači župnik Ludvik Jank, dekan Leopold Silan, župan dipl. inž. Dobernig ter številni zastopniki narodnega in javnega življenja.

Pečnica - slovo od zaslužnega duhovnika

V nedeljo 14. avgusta se je farno občestvo Pečnice poslovilo pri sveti maši od svojega dušnega pastirja magistra Petra Stickerja, ki se je pred kratkim preselil (bil prestavljen) v Globasnico. Poslovilna maša je bila na prostem pred starodavno podružnico cerkvice v Spodnjih Borovljah, kjer so ravno pred kratkim zaključili popravilo cerkve in ob tej priložnosti odkrili tudi stare freske. In ker je na

to nedeljo običajno žegnanje, je bilo dovolj povoda, da je bila vsa fara na nogah. Pridigal je pristojni dekan rožeške dekanije Martin Hotimirtz iz Loge vasi. Med mašo sta pela moški in mešani zbor pečniške fare. Po maši je nastopila instrumentalna skupina farne mladine, nato so se zastopniki farne odbora, šole, mladine in požarne brambe zahvalili odhajajočemu dušnemu pastirju za njegovo plodno delo v fari. Bil so to trenutki žalosti in poltiho ihtenje se je slišalo iz množice. Trenutki slovesa pač človeka zbegajo, zlasti če gre za osebo kot je magister Peter Sticker, ki je plodovito deloval med nami kot duhovnik in neuklonljiv narodnjak po stopinjah „kaplana Čedermaca“. Nočemo tarnati o veliki izgubi, ponosni smo, da smo ga imeli toliko časa v naši fari, ki je zaradi bližine Baškega jezera in sile razmer že precej potujena.

Nekaj pa le mora biti zapisano v farni kroniki, da takšnega dušnega pastirja, ki je opravljal kar dve fari (pečniško in sosedno faro Šmiklavž na Dravi), učil verouk na ljudski šoli v Ledincah in na gimnaziji v Beljaku, se vsedel na traktor, napravljal drva v gozdu, obrezoval sadno drevje, kosil travo na pokopališču, vsako leto vodil počitniško akcijo za fante in dekleta, pomagal svojcem pri siliranju kornice, ne moremo več dobiti. Vemo pa tudi, da ga je srce vedno vleklo v Podjuno, katero je vzljubil kot kaplan in režiser nešteti iger. Tudi on je eden tistih zaslužnih slovenskih duhovnikov, podobno kot je bil pred 50 leti pokojni župnik Sekol, ki se je s Pečnice preselil v takrat še popolnoma domačo Globasnico. Torej zelo slinčni usodi.

Tudi dravski farani so mu priredili lep poslovilni večer v Dobernikovi hiši, kjer je za jedajo in pijačo poskrbel znani gostinec Čebul z Brda pri Baškem jezeru.

Na novem službenem mestu želimo magistru Stickerju zdravja in notranje zadovoljstva.

Predstavitev del tirolskih likovnih umetnikov

Pred kratkim so v galeriji Mestne hiše v Kranju odprli razstavo del tirolskih slikarjev in kiparjev.

Po zaslugi Tirolskega umetniškega društva, še zlasti pa akademskega kiparja Ericha Kebra, je leta 1977 prišlo do prijateljskega sodelovanja med tirolskimi in gorenjskimi umetniki.

Razstava del tirolskih slikarjev je potujoča razstava, ki jo je posredovalo Tirolsko umetniško društvo iz Innsbrucka. Pri tej kranjski predstavitvi sodelujeta Gorenjski muzej in Likovno društvo Kranj.

Na razstavi so bila predstavljena dela sedmih tirolskih umetnikov. Razstava bo še po raznih drugih krajih Slovenije, kar pomeni, da se medsebojno sodelovanje ne samo ohranja, temveč razširja.

Sorodni pokrajinski okviri in podobnost pogledov na umetniško ustvarjalno delo ustvarjajo možnosti za še tesnejše sodelovanje obeh dežel. Tu gre za postopno zorenje prijateljskih stikov, ki služijo informiranju in izmenjavi dosežkov na različnih področjih umetniškega ustvarjanja.

POPRAVEK

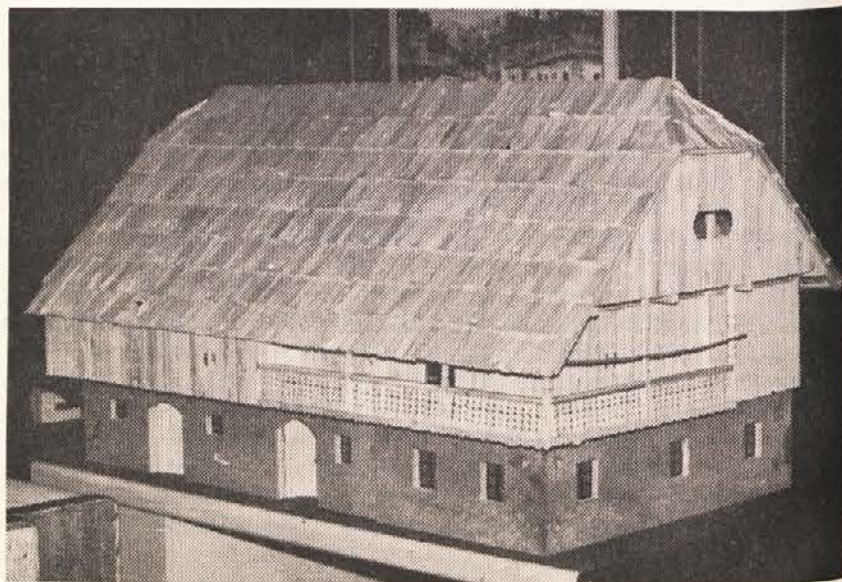
V članku „60-letnica Valentina Vavtija“, z dne 26. avgusta 1983 je bil tiskarski škrtat spet na delu. V enem stavku nam je zagodel kar dvakrat. Valentin Vavti se namreč ni rodil v Tepljah pri pd. Krajšniku, temveč v Repljah pri pd. Kajžniku. Prosimo za razumevanje.

Ziljska Bistrica: Razstava odmeva

Zelo odmevna je dosedaj razstava „Arhitektura na Zili“, ki so jo sredi julija otvorili v Posojilnici na Ziljski Bistrici. Razstava, ki bo odprta še do 30. septembra, ni sa-

ta ali ona prvina domače arhitekture spet oživela vgrajena v moderno stavbeno arhitekturo.

Razstava v prostorih Posojilnice na Ziljski Bistrici je ob delavnikih

mo pritegnila številnih domačinov, temveč je precej ljudi privabila tudi iz drugih delov Koroške, hkrati pa je imela dober odmev v koroškem časopisju. Mladina se je čudila, kakšne pristne arhitektonske zanimivosti je mogoče najti v domačih krajih, marsikateri domačin je obžaloval, da pri podiranju starih hiš ni bil bolj previden in si ohranil kakšna stara vrata, drugi pa so opozorili na zanimivosti, ki bi jih bilo treba še poslikati in ohraniti. Svoje zanimanje so pokazali tudi nekateri arhitekti in upati je, da bo

odprta od 8. do 12. in od 13. do 16. ure.

ŠTEHVANJE V ZAHOMCU

Fantovska konta in zahomška dekleta vabijo za prihodnjo nedeljo ob 14. uri na tradicionalno štehtanje in na rej pod lipo v Zahomcu.

Po končanem običaju bodo obiskovalci štehtanja imeli tudi možnost za ogled razstave „Arhitektura na Zili“, ki bo tokrat dostopna tudi v nedeljo.

Selani na folklornem srečanju v Srbiji

Selska folklorja je pred nedavnim gostovala na 14. folklornem festivalu v Kaleniču v Šumadiji v Srbiji in ob tej priložnosti bila gost srbske vasi Vukmanovac. Da so Srbi res gostoljubljen narod, je bil prepričljiv dokaz ta, kako prisrčno so v tej vasi sprejeli naše folkloriste iz Sel. Tri dni so jih gostili kot na kakšni „ohceti“.

Prvi nastop je bil z domačo folklorno skupino v Vukmanovcu, druga dva nastopa pa sta bila v okviru omenjenega folklornega festivala v Kaleniču, kjer so naši folkloristi nastopali v sklopu folklornih skupin iz Srbije, Makedonije, Madžarske in Romunije. Bila je pisana mednarodna revija ognjevitih plesov v najpestrejših nošah.

Na tem bivanju med Šumadinci, tako se imenujejo ti ljudje, ki živijo na tem predelu Srbije, smo si ogledali tudi znamenitosti teh krajev, kot na primer mesto Kragujevac, kjer so nemški fašisti 21. oktobra

leta 1941 umorili 7.200 domačinov. Seveda smo si ogledali tudi Kalenič, ki slovi po samostanu moravske šole.

Kot omenjeno so bivali naši folkloristi pri prijaznih in gostoljubnih Vukmanovcih, ki so jim za slovo spekli kar dva prašiča in jih tudi drugače obdarili (z vinom in pridelki) tako da so te dobre kornjale ponesli domov.

Seveda so se Selani zmenili z gostitelji, da jih obiščejo v Selah na skupni folklorni prireditvi in da se ob tej priložnosti odložijo samo za delček njihove gostoljubnosti. Srečanje z Vukmanovci bo Selanom ostalo v nepozabnem spominu. 15-urna vožnja v domovino je bila pravi užitek, saj so jim domačini iz Vukmanovca dali s seboj na „rajžo“ bogato popotnico.

Po pravici se lahko vprašamo, kje na svetu najdeš takšno gostoljubnost.

PRIREDITVE

BELJAK

Razstava „Srednjeveške freske in slike Jugoslavije“

odprta od 16. septembra 1983, v Parcelizirani dvorani v Beljaku
Prireditelj: Kulturni urad mesta Beljak in Avstrijsko-jugoslovansko društvo.

Slovenska prosvetna zveza v Celovcu

prireja

SEMINAR

na temo

Slovenska glasbena in pevska dejavnost na Koroškem

v soboto 1. in v nedeljo 2. oktobra 1983, v bivši kmetijski šoli v Podravljah.

Interesenti naj se javijo na naslov: Slovenska prosvetna zveza, 9020 Celovec, Gasometergasse 10 ali po telefonu 0 42 22 - 32 5 94

KOTMARA VAS

Slovensko prosvetno društvo „Gorjanci“ vabi na

„VESELICO GORJANCEV“

ki bo v soboto 1. oktobra 1983, s pričetkom ob 20. uri pri Puschnigu v Sentskandolfu. Za ples bodo igrali „Fantje iz Podjune“.

Srečolov

IZLET V SLOVENIJO

v nedeljo 2. oktobra 1983

Prijave: pri odbornikih društva in v Posojilnici Sentskandolfu.
Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Rož“ v Sentskandolfu.

OBJAVA

Na strokovni šoli za ženske poklice v Sentskandolfu pri Sentskandolfu v Rožu bodo dodatni jesenski sprejemni izpiti za 1. razred strokovne šole za vse tiste, ki se doslej za vstop še niso mogle odločiti.

v ponedeljek 12. septembra 1983, ob 9.30 uri.

S seboj prinesite zaključno spričevalo in pisalne potrebnosti. Možen je tudi vpis v enoletno gospodinjstvo šolo.

Strokovna šola za ženske poklice zavoda žolskih sester, Sentspeter 25, 9184 Sentskandolfu v Rožu tel. 0 42 53 - 343

KOSTANJE

WORKSHOP

za modelarje mask in figur v nedeljo 25. septembra 1983 od 14. do 17. ure v ljudski šoli na Kostanjah. Prireditelj Slovensko prosvetno društvo Drabosnjak.

TINJE

SEMINAR ZA

MLADINSKE ZBOROVODJE

od sobote 24. septembra ob 15. uri do nedelje 25. septembra ob 13. uri. Vabljeni so vsi voditelji otroških in mladinskih zborov. Prireditelj: Kršćanska kulturna zveza v Celovcu.

ZAHOMEC

Tradicionalno

ZILJSKO ŠTEHVANJE

bo v nedeljo 12. septembra 1983 ob 14. uri v Zahomcu.

Alpski klub Obir vabi na

POLETNO NOČ

v soboto, 10. septembra 1983 ob 20. uri v gostilni Srienc na Obirskem Za ples igra „Orig. St. Ulricher Trio“

MITING KLADIVA 1983

Sobota, 17. septembra, Borovlje, Mestna hiša

Od 16. ure naprej:

POPOLDANSKI PROGRAM ZA OTROKE IN STARŠE

Sodelujejo med drugimi:

— klovna MOJSTER PEPPO IN NJEGOV ASISTENT MOPPEL

(Seppi Ess in Mario Oppelmaier)

— Ljubljansko lutkovno gledališče z igro TOBIJA

Od 19. ure naprej:

— Skupina WEIBSBILDER iz Celovca z ZENSKIMI SANJAMI

— „10 LET SOLIDARNOSTNEGA KOMITEJA — KJE SMO DANES!“

(dia & film)

— KOZLOVSKA SODBA NA VIŠNJI GORI

Predstava ljubljanskega lutkovnega gledališča za odrasle po Jurčičevi humoreski

— ANDREJ ŠIFRER

— ANSAMBEL NARODNE IN ZABAVNE GLASBE KUD „Sonja Marinkovič“ iz Novega Sada

Poleg tega:

Srečolov, informacijske mize, knjižna polica itd.

Menjava denarja

Stanje v četrtek 8. septembra 1983

Za 100 din dobite	14.50 šil.
Za 100 din plačate	17.50 šil.
Za 100 lir dobite	1.15 šil.
Za 100 lir plačate	1.24 šil.
Za 100 mark dobite	693.50 šil.
Za 100 mark plačate	709.80 šil.

Maturitetno potovanje 1983

Letos je republiški komite za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo že enainvajsetič povabil absolvente Zvezne gimnazije za Slovence na potovanje po Jugoslaviji. Namen tega potovanja je, da se maturanti seznani z matično deželo, ki je po zgodovini ter po prirodnih in kulturnih znamenitostih zelo raznolika.

Spremljali so nas trije profesorji Slovenske gimnazije, namreč prof. dr. Marija Spieler (razredničarka 8. A razreda), prof. Štefan Pinter (razrednik 8. B razreda) in mag. Martin Urbajs ter novinar RTV Ljubljane Lojze Kos. Po Jugoslaviji pa sta nas vodila davnoletni prijatelj Slovenske gimnazije, univ. prof. dr. Vladimir Klemenčič ter kot predstavnik turistične agencije KOMPAS mag. Anton Gosar, ki je letos že desetič spremljal slovenske maturante po Jugoslaviji. Oba vodiča sta nam med potjo na prijeten način pojasnjevala razne gospodarske, narodnostne in prirodne okoliščine in se pri tem tudi nista

bala delikatnih vprašanj s strani maturantov, ki so izvajanjem obeh vodičev lahko na lastne oči sledili. Vrh tega se je mag. Gosar izkazal kot neutrudni disc-jockey. Ob tem pa je treba omeniti, da nismo zmeraj poslušali samo pop-glasbo, temveč da smo poveličevali glasbo s tistega področja skozi katerega smo se ravno peljali (posebno priljubljena je bila dalmatinska glasba).

Potovanje se je začelo v ponedeljek 22. avgusta ob približno 8.30 uri, ko smo se s polnim avtobusom odpeljali izpred Slovenske gimnazije proti Ljubljani, kjer nas je sprejela tovarišica Majda Poljanšek, predsednica re-

publiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo. V imenu komiteja je vsakemu udeležencu potovanja podarila turistični vodnik Jugoslavije in nam želela srečno pot. V Ljubljani sta se nam pridružila tudi oba vodiča in čez nekaj časa smo že zapustili SR Slovenijo.

V Zagrebu smo zaužili kosilo in se nemudoma napotili naprej proti Plitvičkim jezerom. Tja smo prispeli pozno popoldan in ko smo izstopili iz avtobusa, smo stali na kraških tleh, ki se znatno razlikujejo od našega alpskega sveta. Po ogledu čudovite narave nacionalnega parka Plitvičkih jezer se je večina potovalcev zbrala v hotelski diskoteki, najbolj hrabri pa so se takoj prvo noč na jugoslovanskih tleh izrabili za skok v precej hladno vodo Plitvičkih jezer.

Naslednji dan nas je pot peljala dalje proti jugu in s tem proti Jadranu. V Bihaču smo prvič na naši poti opazili znake muslimanstva in zagledali prve džamije, oz. mošeje. V Titovem Drvarju pa smo si ogledali koč nad sotesko, kjer so Nemci leta 1944 ranili maršala Tita in ga skoraj ujeli.

Okoli poldneva smo prišli v Dalmacijo in južinali v Splitu. Tam še ni bilo možnosti za kopanje v slani vodi, zato smo si le nestrno ogledali palačo rimskega cesarja Diokleciana, ki je bil po izvoru dalmatinski pastir!

Mimo gusarskega gnezda Omiš smo proti večeru dospeli v Makarsko, kjer smo končno lahko vsi še pred večerjo skočili v jadransko morje. V sredo smo po naporni vožnji vzdolž jadranske obale prišli v Dubrovnik, najbolj južno točko našega potovanja. Po kratkem ogledu znamenitega starega mesta smo se peljali še nekaj kilometrov do našega hotela. Treba je povedati, da smo prenočevali vedno samo v najboljših hotelih in da smo imeli pri kosilu skoraj vedno več menijev na izbiro. V Dubrovniku smo ostali dva dneva. Večina je ta čas izrabila za kopanje v morju ali, ker je v četrtek nekaj časa deževalo, v hotelskem bazenu. Nekateri pa so še enkrat šli v staro mesto in tam nakupovali suvenirje ali sadje, ali pa so obšli mesto na zares čudovitem mestnem obzidju, ki se ga splača ogledati.

Ne samo v Dubrovniku, ampak v vsakem kraju, skozi katerega smo prišli, smo se proti večeru razdelili v manjše skupine in smo tako preverili infrastrukturo gostiln, v katerih so točili domače vino in peli domače (večinoma dalmatinske) pesmi.

Dubrovnik smo zapustili v petek popoldne in se peljali na jadranski magistralski nazaj do reke Neretve, ob kateri smo potem nadaljevali pot proti Mostarju. Ogled znamenitega mostu pa nam je na žalost zabranila stražarska nevihta. Vseeno pa smo se morali ustaviti po nekaj kilometrih,

Vpisovanje v Glasbeno šolo

Vpisovanje v Glasbeno šolo na Koroškem oziroma pričetek pouka za učence, ki so že obiskovali Glasbeno šolo bo v sredo 14. septembra 1983 v sledečih krajih:

dijaški dom SSD, Mikschallee	ob 14.00 uri	kitara
dijaški dom Marijanišče	ob 14.00 uri	harmonika, klavir
Provincijalna hiša	ob 14.00 uri	klavir, prečna flavta
Božji grob (ljudska šola)	ob 16.00 uri	kitara
Vogrče (ljudska šola)	ob 17.00 uri	kitara, harmonika
Pliberk (Posojilnica)	ob 18.00 uri	klavir
Šmihel (farni dom)	ob 15.00 uri	za vse instrumente
Globasnica (ljudska šola)	ob 14.00 uri	za vse instrumente
Sentprimoz (Kulturni dom)	ob 13.00 uri	klavir
Sentjakob (društvena soba nad Pos.)	ob 14.00 uri	klavir
Sveče (stara ljudska šola)	ob 15.00 uri	klavir
Bilčovs (nova ljudska šola)	ob 14.00 uri	klavir
Bilčovs (stara ljudska šola)	ob 18.00 uri	harmonika, trobenta
Sentjanž (društvena soba)	ob 16.00 uri	klavir
Sentjakob (ljudska šola)	ob 15.00 uri	blokflavta

V soboto 17. septembra je pričetek pouka in hkrati še možnost vpisovanja v krajih:

Bilčovs (društvena soba)	ob 17.00 uri	blokflavta, kitara
Sentjakob (ljudska šola)	ob 15.00 uri	harmonika
Sentjanž (društvena soba)	ob 14.45 uri	kitara, blokflavta
Sveče (stara ljudska šola)	ob 16.00 uri	blokflavta, harmonika

ker se je med „poplavo“ v Mostarju pokvarilo nekaj pri levem zadnjem kolesu našega avtobusa. Ob tej priložnosti je treba izreči zahvalo našemu šoferju Franciju, ki je ta problem, kakor tudi vse druge med potjo, rešil brez večjih težav in nas je brez vsakršnih nesrečnih pripetljajev peljal okoli 2600 km po Jugoslaviji.

V olimpijskem mestu Sarajevu smo prespali samo eno noč. Ogledali smo si največjo sarajevsko mošejo, eno pravoslavno baziliko ter muzej tajne organizacije „Mlada Bosna“. Kar nam je še časa do odhoda v Beograd ostalo, smo zabili v Baščaršiji. To je tisti del mesta, kjer imajo Muslimani svoje delavnice in prodajajo lesene, usnjene in kovinaste izdelke. Posebno smo se razveselili dejstva, da smo s spretnim „hantvanjem“ lahko znižali cene suvenirjev za polovico in več. Od Sarajeva smo se poslovili po kosilu in nadaljevali pot iz kraškega sveta v panonsko nižino, tako da kmalu nismo imeli več ob strani kraška polja in drugih kraških pojavov, ampak širna polja tobaka in koroze. Nismo se direktno usmerili proti Beogradu, temveč smo zaradi boljše cestne povezave naredili večji ovinek in se na tej poti peljali skozi znane kraje Zenica, Doboj in Slavonski Brod.

V Beogradu sta bila na programu ogled mesta in nato sproščen sprejem na avstrijski ambasadi. Medtem ko je bil avtobus z našo prtljago že na poti v Ljubljano, smo se mi še mudili ali v stadionu nogometnega kluba Partizana, ali v Skadarliji, ali pa kje drugje v tem dvomilijonskem mestu.

Ravno na zadnji dan našega potovanja smo morali najbolj zgodaj vsta-

ti. Bili smo namreč prvi slovenski maturanti, ki so leteli z letalom iz Beograda v Ljubljano in bilo je enkratno doživetje. Leteli smo s precej veliko DC-9 in polet je trajal samo 50 minut (šofer je potreboval z avtobusom 10 ur!). Po tem „višku“ našega potovanja je sledil še ogled mesta Ljubljane, med katerim so reporterji RTV Ljubljane intervjuvali nekatere maturante. Izjave vprašanih so bile vedno zelo pozitivne, a že se je čutila žalost, da se potovanje biža koncu. Opoldne je bilo neke vrste zaključno kosilo, katerega so se udeležili predstavniki republiškega komiteja ter tudi ravnatelj Slovenske gimnazije, dr. Reginald Vospennik. Po skupnem kosilu so sledili še kratki govori; v imenu maturantov se je komiteju zahvalil Franz Jožef Smrtnek.

Nato smo se še peljali spet na sproščen sprejem na avstrijski generalni konzulat, kar je tudi že dolgoletna tradicija. Po sprejemu pa smo se prisrčno poslovili od naših dveh vodičev. Pot na Ljubelj je bila dokaj žalostna, saj smo vsi vedeli, da se bo morala v Celovcu raziti ta skupnost, ki se je bila tvorila na poti skozi eno po naravi najlepših dežel Evrope.

Na tem potovanju smo odpravili vse antipatije med posamezniki, kakor tudi med obema razredoma, ki so morda kdaj obstajale in nastajale na naši skupni gimnazijski poti.

Ob koncu pa bi vsakemu mladincu priporočal naj maturira na slovenski gimnaziji, če ne iz drugih razlogov, potem vsaj zaradi tega, da bo doživel tako čudovito maturitetno potovanje...

F. Rulitz

Kranjčevega Gorija ni več

Minuli mesec je umrl v 90. letu starosti Gregor Scharwitzl pd. Kranjčev Gori v Prosocih v župniji Marija na Zilji.

Pokojni Gori, tako je bil poznan med našim ljudstvom, se je rodil v bližnjih Trdnicah. Ljudsko šolo je obiskoval v Mariji na Zilji, učitelj pa mu je bil znani pesnik Fran Eller, pozneje v predplebiscitnem času pa mu je bil učitelj nekaj časa domači župnik znani slovenski pisatelj Ksaver Meško. Že kar na začetku prve svetovne vojne, l. 1914 je bil v Galiciji težko ranjen in je ob tej priložnosti zgubil nogo, tako da je bil že za božič tega leta doma. Gregor Scharwitzl je bil velik narodnjak in zelo odločen mož, če je šlo za pravice našega ljudstva. Kljub obilnemu delu na mali kmetiji, je našel vedno potreben čas, da se je posvečal narodnemu delu tako na gospodarskem kot na kulturno-političnem področju. Bil je zvest bralec Slovenskega vestnika, ki mu je bil zlasti na stara leta še posebno zvest tovariš. Kot že povedano je bil izredno odločen mož, ki ni govoril okoli ovinkov, marveč je naravnost povedal, kar je mislil, prav zaradi tega njegovega značaja je užival pri vseh visoko spoštovanje, kar je potrdila tudi velika množica pogrebcev, ki se je udeležila njegovega pogreba.

Pogrebni obred je opravil v obeh jezikih dekan Richard Kogler. Ob odprtem grobu se je od pokojnega poslovil predsednik Posojilnice Marija na Zilji dr. Janko Wiegele. Med pogrebi je bil tudi nekdanji podpredsednik Zveze slovenkih zadrug dr. Mirt Zwitter. Od pokojnega Gorija so se poslovili tudi dravski pevci pod vodstvom pevovodje Schlapperja.

Gregorja Scharwitzla bomo ohranili v častnem spominu, svojcem ob težki izgubi izrekamo globoko sožalje. Številnim izrazom sožalja se pridružuje tudi uredništvo Slovenskega vestnika.

S celjskimi planinci na Šar planino

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

Šele sprehod v bližnjo preteklost te opozori, da je pred približno dvajsetimi leti težak potres opustošil dobršen del starega in je tako nastalo novo, moderno mesto, skozi katero teče reka Vardar. Od tukaj nas popelje avtobus po skoraj 18 urni železniški vožnji proti Šar planini. Slikovito mesto Tetovo nam nudi dosti zanimivosti. Številne mošeje, svojevrstno pokopališče, prebivalci deloma v nošah kot iz tisoč in ene noči — Babilon narodnosti — Šiptarji, Turki, Albanci, Makedonci...

Končno na prehodnem domu v hotelu Popova šapka v višini 1750 metrov. Mraz pretresa razgreda telesa do kosti — požirek Travarice pospeši krvni obtok in obenem poživlja apetit. Otresemo se popotnega prahu; mrzla voda stori čudež tako, da se polni svežine najdemo v jedilnici, kjer si pošteno privežemo dušo. Sale in smeh zopet letijo vprek in kmalu se porodi pesem v veseli družbi. Zares, planinci smo

dobri pevci in še preden se dobro zavedaš, je minila polnoč, čas počitka. V hipu nas objame globoki senj... Ugodje traja le kratko — ob štirih zabobni budnica in okoli petih je že skupina blizu 50 planincev pripravljena za odhod — cil ji je Titov vrh, najvišja vzpetina Šar planine. Še v mraku zapuščamo Popovo šapko. Vodič, suh, žilav domačin stopa na čelu, ob strani teka pes, pristen Šar planinski ovčar, ki se je vzel od nekod. Sveži, jutranji zrak nam polni pljuča, koraki še nekam zaspani težko sledijo vodičevemu ritmu in prvi poskusi šale ne prihajajo iz srca, temveč bolj iz gotove zadrege. Bleda mesečina se poslavlja, ko dospemo na majhno planoto — kratek oddih. Dokaj hitra, začetna hoja zahteva prve žrtve — prvi omagajo in se vračajo; večina pa vendarle rine naprej. Hladen veter nosi gosto meglo in dostikrat se popolnoma vtopimo v njeni sivini, ki jo niti ne občutimo kot neprijetno, saj smo se medtem že kar pošteno ogreli

v normalnem ritmu hoje. Kar dobro napredujemo, po večini na travnatem pogorju, medtem ko je videti sorazmerno le malo golih skal, pač pa niti enega drevesa, razen tu in tam neke vrste pritličnega brinja. Po majhnem okrepčilu — medtem je sonce pokukalo skozi oblake — se spopademo z največjo vzpetino, z vrhom Bakardan-om 2.702 m, od katerega vodi pot zopet navzdol in od tam v zadnji strmino. Po peturni hoji dosežemo končno Titov vrh 2.750 m, čigar daleč vidni znak je visok kamniti stolp. Ledeno-mrzel veter brije preko grebena in ponovno vpadе megla, gosta kakor siv pajčolan, ki ne dopušča dosti razgleda. Vse več planincev poživlja začetno samoto in okoli 11. ure dospo zadnji član celjsko-koroške „odprave“ na cilj. Bili smo prvi koroški Slovenci, ki smo s prijatelji iz Celja osvojili ta vrh in če je tudi napor in višinski zrak le malo nagajal Černut-ovi treni, je vendarle kot prvi in edini rojakinji uspel ta podvig. Vračali smo se po drugi poti, spoznavali lepote makedonskega, planinskega sveta, srečevali velike črede ovac; ob le-

deno-mrzihih vrelcih gasili žejo, saj je medtem sonce kar toplo pripelalo z neba. Toda vreme v hribih se naglo spreminja; v hipu se je zmračilo in močan veter nam je pihal težke, deževne kaplje v obraz — te pa nas nikakor niso mogle ovirati, niti ne skaliti dobre volje. Mokro obleko pa je kmalu spet posušilo sonce, ki nas je spremljalo odslej do konca poti. Na domu smo se osvežili, pošteno okrepčali in že je bilo treba na avtobus. Vračamo se spet v Skopje, kjer si še nekoliko ogledamo mesto, nekoliko posedimo in kaj kmalu nas opozarja ura, da se bliža odhod. Po deveti uri zvečer odpelje vlak. Zadnji pogled na razsvetljeno mesto, na gorsko verigo v ozadju, ki se izgubi tam nekje v temi — srečno! V vlaku je vse živahno — obrazi mogoče malo utrujeni videti, so vendarle veseli — pripovedovanja kar noče biti konec. Albin Kalimero, ki je dobil še dodatno ime Moped, je v svojem elementu. Daje točna navodila; teka sem in tja; je vsaki situaciji kos — skratka, zanj „nema problema“! Kljub precejšnji zamudi se uresniči nje-

gova prognoza — ob 15. uri dospemo v Celje. Osvežimo se na restavracijskem vrtu, se zahvalimo gostiteljem za prelepo doživetje na Šar planini, ki bo šlo v anale prijateljstva med palinci „Avto-Celja“ in SPD Celovec. Prisrčno je slovo od naših Celjancev, obdaja nas celo majhna otožnost, saj smo si postali pravi bratje. V ožjem krogu se še malo pozabavamo ob kavi in dobri kapljici v prostorih podjetja, potem pa resnično zavijemo proti domu. Če nas tudi tokrat Lubo zapelje v slepo ulico mu gre to oprostiti, saj človek vendarle potrebuje gotov čas za aklimatizacijo v novem okolju. V pičlih treh dneh prepotovati skoraj 3000 kilometrov, se povzpeti malo manj ko tri tisoč metrov visoko resda niso mačje solze.

Iskrena zahvala naj gre tem potom še enkrat Celjanom, ki so prispevali k temu, da je ta izlet tako dobro uspel, da ni prišlo do nobene nezgode, za dobro počutje med njimi, skratka za prelepe dni, preživete skupaj — vsem skupaj „Hvala!“

F. Č.

Silva se je zaljubila v Jerneja, še preden sta se seznanila. No, vseč ji je bil in želela ga je spoznati, prava ljubezen pa je prišla kasneje. Jernej je visokorasel, postaven fant in vedno ga je bilo videti v družbi lepih deklet. Silva je obdela v isti restavraciji kakor on. Gledala ga je, kako se je pogovarjal z daj s to, zdaj z ono spremljevalko, bil je vever, nasmejan, izredno simpatičen. Ni si mogla niti zamišljati, da bi se kdaj ozrl tudi za njo, saj se ji je zdelo, da je zelo povprečno dekle.

Nekega dne pa je nanese tako, da sta se Silva in Jernej vendarle seznanila. Sedel je k njeni mizi, ker so bile druge mize zasedene, navezala sta pogovor, bila sta si všeč, domenila sta se za sestanek ob kavi in tako se je začela

Kako premagati nezaupanje

razvijati njuna ljubezen. Jernej je bil le še s Silvo, nobenih drugih deklet, nobenih drugih zmenkov ni bilo več zanj.

Silva je bila presrečna in sreča bi pravzaprav morala še vedno trajati, saj se Jernej ni do nje nič spremenil. Imata se rada, veljata za srecen par, le da je Silva iz dneva v dan bolj ljubosumna. Muči jo nezaupanje, ki pa nima nobene prave osnove. Jernej je ravno tako pozoren, ljubeč in prijateljski, kot je bil v začetku njunega poznanstva. Silva pa ne more pozabiti časov, ko ga je opazovala v vlogi velikega osvajačca. Je mogoče, da se je ob njej spremenil? Ali pa je samo ona tako slepa, da ne opazi njegovih stranskih poti?

Ker je nezaupanje neznosno, je začela Silva Jerneja zalezovati. Namesto da bi si s tem okrepila samozavest, ji je še hujše. Že večkrat je bila zaradi svojega sumničnega osramočena, pa kljub temu ne more prenehati. Ko ji je Jernej dejal, da je zamudil sestanek, ker se mu je pokvaril avto, je bila Silva trdno prepričana, da se je takrat sestel s kakim dekletom — pa se je pokazalo, da je bil avto resnično pokvarjen. In na pivo je šel zares s svojimi tovariši, ne z žensko družbo.

Silva je nezaupljiva in zato sitna. Z Jernejem se pogosto prepirata, on ji očita, da mu krati osebno svobodo. „Mar res ne morem nikamor, ne da bi me takaj zasula z očitki?“ ji pravi. Jernej je užaljen, Silva prizadeta. Z nezaupljivostjo postavlja ljubezen na kocko. Tega se tudi sama zaveda. Mar si res ne zna pomagati? Močno in prevladujoče nezaupanje običajno kaže na pomanjkanje samozavesti. Samozavest pa ni odvisna od partnerjevega vedenja. Tudi če bi bil Jernej še bolj prijazen in še bolj ljubeč, bi Silva v njegovem vedenju slutila znamenja odtujitve in prevare. Ne, Silva mora najti rešitev v sebi, spremeniti se mora njen in ne Jernejev odnos do življenja.

V začetku ji je prišlo, da je Jernej postaven, občudovan in priljubljen. Ženske, ki jim primanjkuje samozavesti, si pogosto izberejo partnerja, ob katerem imajo občutek, da so nekaj posebnega: Vsa dekleta so norela za njim, on pa si je izbral ravno men! Po obdobju začetnega zanosa in ponosa pa pride strah. Vrne se nekdanja negotovost: Najbrž bo vsak čas opazil, da v resnici nisem nič posebnega, in naveličal se bo moje povprečnosti. Rodi se nezaupanje, ki nikakor ni upravičeno, je pa hudo moteče. Naj Jernej počne karkoli, Silvi se zdi, da se odvrta od nje in da jo zanemarija. Najraje bi ga imela ves čas tesno ob sebi, pa še potem ne bi mogla verjeti v njegovo ljubezen.

Občutek nenehnega nezaupanja je neznosen tako za Jerneja kot tudi za Silvo. Prvi korak, ki ga mora storiti Silva: skleniti mora, da bo premagala svoje nezaupanje. Že ta želja je dovolj, da se odnosi med partnerjema zboljšajo. Potem pa si mora začeti Silva prizadevati tudi za to, da bi spremljala svoj odnos do življenja in da bi bolje spoznala samo sebe. Razmisliti mora o tem, kaj pravzaprav hoče, dognati mora, zakaj je tako negotova in kaj lahko stori, da si bo pridobila več samozavesti.

Spoznaj samega sebe, da boš laže in lepše živel, se glasi priporočilo psihologov. Človek mora vedeti, kaj hoče in kaj si želi od življenja. Šele tedaj, ko mu je to jasno, si lahko začne prizadevati za uresničanje svojih ciljev. S tem, da jemlje resno sebe in svoja hotenja, se osamosvaja. Sam sebi je dovolj pomemben, da ne potrebuje še dodatnih, neskončnih partnerjevih potrjevanj. Zveza je tako bolj sproščena, bogatejša. Kdor ceni samega sebe, je na najboljši poti da ga začnejo ceniti tudi drugi ljudje. In enako je tudi z ljubeznijo: če želimo, da nas bodo imeli ljudje radi, moramo storiti prvi korak, zaupati moramo vase, ne pa da nenehno razmišljamo le o svojih pravih in namišljenih slabostih.

KUHAMO DOMISELNO IN VARČNO

Jedi iz kruha

Kruh nam tekne, dokler je svež in hrustljiv. Ko pa se posuši, lahko pripravimo iz njega najrazličnejše jedi, od kruhove juhe pa do kruhove torte. Iz starega kruha kuhamo varčno, kuhamo domiselno. Mnogi recepti so stari in izvirajo še iz časov, ko je bilo škoda zavreči vsako skorjo kruha.

Mesna pogača

Za 6 oseb potrebujemo: 400 g mletega mesa, nekaj kosov belega kruha ali toasta, 1 čebulo, 75 g masla ali margarine, 2 žlici olja, 2 zajemalki bešamelne omake, pest suhih jurčkov, 500 g sira, 1 žličko paradižnikove mezge.

Pripravimo bešamelno omako: segrejemo 50 g masla ali margarine, dodamo 50 g moke, razmešamo in zalijemo s toliko mleka, da dobimo srednje gosto omako. Vre naj na majhnem plamenu nekaj minut, če se preveč zgosti, prilijemo še malo mleka. Omako postavimo na toplo, da se ne strdi.

Gobe namočimo v mlačni vodi, da se napnejo. V kozici segrejemo olje, na katerem prepražimo drobno sesekljano čebulo, da postekleni. Dodamo mletu meso in ga pražimo toliko časa, da posivi in se razdrobi. Gobe ožmemo in sesekljamo, prepražimo jih na 25 g masla ali margarine, nato jih primešamo polovici bešamelne omake.

Z maslom ali margarino namastimo nepregorno posodo. Dno in stene posode obložimo z rezinami kruha. Na kruh nalagamo izmenoma plasti prepraženega mletega mesa, bešamelne omake z gobami in na tanke rezine narezanega sira. Pokrijemo s kosi kruha in prelijemo z nekaj žlicami bešamelne omake. Pečemo v pečici pri 200 stopinjah 30 minut. Narastek ponudimo s preostalo bešamelno omako, v kateri razmešamo paradižnikovo mezgo.

Narastek s sirom

Za 4 osebe potrebujemo: 8 kosov belega kruha, 8 rezin ementalca (debelih 1 cm), 8 rezin gnjati (debelih 0,5 cm), 2 jajci, pol litra mleka, 40 g masla ali margarine, sol, poper, malo nestranskega muškatnega oreška.

Kruhu obrežemo skorjo. Namastimo nepregorno posodo. Na dno posode položimo 4 kose

Namažemo jih z maslom ali margarino in narežemo na trikotnike. Trikotnike zložimo na namaščen, plitev pekač, vmes potresemo rozine in orehe. V skledi razmešamo jajci in sladkor. Zavremo mleko in ga med mešanjem prilijemo k jajcem. Z zmesjo prelijemo kruhove rezine v pekaču. Narastek pečemo v pečici pri 200 stopinjah 20 minut. Ponudimo ga vročega ali mlačnega.

Švicarska kruhova juha

Za 4 osebe potrebujemo: 4 stare žemlje, 200 g ementalca, 2 žlici masla ali margarine, 1 liter mesne juhe, 2 čebuli, sol, poper.

Žemlje in sir narežemo na zelo tanke rezine. V lonec zložimo izmenoma plasti kruha in sira. Prelijemo z vrelo juho in pustimo stati 1 uro. Nato sesekljamo juho v električnem mešalniku ali pa temeljito premešamo z metlicami električnega ročnega mešalnika. Pristavimo na štedilnik, da znova zavre. Solimo in popramo. V ponvi segrejemo maslo ali margarino. Na maščobi prepražimo tanko narezano čebulo, da zarumeni. Čebulne obročke damo na krožnike. Prelijemo z juho in takoj ponudimo.

Topli sendviči

Za 4 osebe potrebujemo: 8 kosov belega kruha, (lahko tudi starega), 8 rezin sira, 4 rezine gnjati, maslo ali margarino.

Kos kruha obložimo z rezino sira, z rezino gnjati, pa spet z rezino sira. Na vrh damo drugi kos kruha. Tako zložimo 4 sendviče. V ponvi segrejemo maslo ali margarino, na ne prevročo maščobo položimo zložene sendviče. V pokriti ponvi pečemo sendviče pri srednji temperaturi 7 minut z vsake strani. Sendviče ponudimo z zeleno solato za samostojno, hitro pripravljeno jed.

Sladki kruhki

Za 4 osebe potrebujemo: 7 kosov belega kruha, 2 jajci, 2 dl mleka, 50 g masla ali margarine, 50 g sladkorja, 1 vaniljin sladkor, sladkor v prahu za potresanje.

Zavremo mleko in ga sladkamo z vaniljinim sladkorjem. Penasto razmešamo jajci in 50 g sladkorja, med mešanjem nato počasi prilivamo vrelo mleko. V tekočino, ki jo dobimo, namočimo kruh. Namočene kruhove rezine zlato opečemo na vročem maslu ali margarini. Ko so z obeh strani pečene, jih zložimo na pladenj, potresemo s sladkorjem v prahu in ponudimo s kompotom, z marmelado ali z vložnim sadjem.

Dunajska kruhova juha

Za 4 osebe potrebujemo: 100 g starega belega kruha, 50 g starega rženega kruha, 1 liter mesne juhe, 3 jajca, 2 žlici narezanega drobnjaka, sol, poper, muškatni orešek.

Kruh nastregamo ali nadrobimo, zmešamo ga z razžvrkljanimi jajci in z nekaj žlicami mesne juhe, da dobimo gosto zmes. Zavremo preostanek juhe, v juho zamešamo kruhovo zmes. Kuhamo 5 minut, potresemo z drobnjakom, začnimo in ponudimo.

Kruhi s sirovim namazom

Potrebujemo: 300 g sira, toast ali bel kruh, 1 dl belega vina, 1 žlica gorčice, sol, poper. Za prigrizek k pijači pripravimo opečene kruhke s sirovim namazom.

Sir narežemo na majhne kocke. Zavremo vino, dodamo narezani sir in mešamo z metlico za stepanje, da dobimo gosto, enotno omako. Ko mešamo omako, imamo kozico na majhnem plamenu, omaka naj ne vre. Omako solimo, popramo, primešamo ji gorčico. Omako namažemo na kruhke. Kruhke popečemo na pekaču v pečici, da zlato zarumenijo.

Čmok s kislim zeljem

Za 4 osebe potrebujemo: 5 starih žemelj, 50 g masla ali margarine, 3 do 4 jajca, 150 g prekajene, mesnatne slanin, 150 g kislega zelja, 100 g nestranskega ementalca, 2 žlici sesekljane peteršilja, sol, poper, ščepec muškatnega oreška.

Žemlje, ki so stare najmanj 1 dan, in slanino narežemo na majhne kocke. Kislo zelje odcedimo in drobno narežemo. Zmešamo jajca in maslo ali margarino, dodamo začimbe in dišave in vse druge sestavine. Temeljito prenetemo, da dobimo enotno zmes. Iz zmesi oblikujemo podolasto klobaso, ki jo zavijemo v vlažen prtič. Prtič povežemo s sukancem. Čmok v prtiču obesimo na kuhalnico, kuhalnico pa položimo nad lonec z vrelo vodo, tako, da plava čmok v vodi, a se ne dotika dna. Voda naj bo rahlo osoljena. Čmok kuhamo na majhnem plamenu 30 do 40 minut. Voda naj vre zelo počasi. Lahko pa zavijemo čmok tudi v kos aluminijeve folije, ki smo jo rahlo namastili z maslom ali margarino. Čmok položimo v vodo in ga kuhamo na počasnem plamenu, vendar malo dlje kakor v prtiču.

Kuhani čmok razrežemo na rezine, ponudimo ga s solato za samostojno glavno jed. Lahko pa ga ponudimo kot prilogo k mesnim jedem.

Španska kruhova juha

Za 4 osebe potrebujemo: 4 kose belega kruha, 1 liter mesne juhe, 4 žlice olivnega olja, 4 žlice sladke smetane, 2 jajci, 3 do 4 stroke česna, 1 žličko mlete paprike, 1 žlico sesekljane peteršilja, sol, poper.

V kozici segrejemo olje, na olju popečemo na majhne kocke razrezani kruh, da zlato zarumeni. Kozico odstavimo s štedilnika, kruh potresemo z mletimi papriko. Dodamo sesekljano česno, dobro premešamo in zalijemo z vročo juho. Solimo in popramo. Kozico pristavimo spet na štedilnik, juha naj vre na majhnem plamenu 15 do 20 minut. Nato kozico spet odstavimo s štedilnika, juho stepamo z metlico toliko časa, da se kruh popolnoma razpusti. Smetano razžvrkljamo z jajci, zmes vlijemo v juho in premešamo z metlico. Juho še segrejemo vendar ne sme več zavreti. Potresemo s peteršiljem in ponudimo.

Kruhova torta

Potrebujemo: 5 starih žemelj, 2 skodelici mleka, 100 g masla ali margarine, 125 g mletih mandljev, 4 žlice sladkorja, limonino lupino, 1 žličko cimeta, 4 žlice rozin, 6 jajc, maščobo in drobtine za model.

Žemlje narežemo na tanke rezine. Prelijemo jih z mlekom in počakamo, da se dobro zmehčajo. Nato jih razmešamo z maslom. Dodamo cimet, nastregamo limonino lupino, limonin sok, sladkor in mlete mandlje. Dobro premešamo, dodamo še rozine, rumenjake in trd sneg iz beljakov. Namastimo tortni model in ga potresemo z drobtinami. V model damo testo. Torto pečemo pri 200 stopinjah 40 minut.

Ko so rože same doma...

Odpravljamo se na dopust, pa ne vemo, kdo bo v času naše odsotnosti skrbel za številne sobne rastline. Če nimamo človeka, ki bi mu lahko zaupali ključ svojega stanovanja in skrb za lončnice, si pomagamo drugače. Rože bodo tudi v času našega dopusta lepo uspevale, če bomo poskrbeli, da bo zemlja v lončkih primerno vlažna...

Sobne rastline uspevajo le, če je zemlja v lončkih vedno enakomerno vlažna. Kadar smo doma, rože skrbno zalivamo in negujemo. Kaj pa storimo, če moramo za več dni odsom? Ali prosimo sosede, da nam redno zalivajo rože, ali pa s preprostimi, domačimi sredstvi poskrbimo za redno dovajanje vlage v lončke.

Majhne in srednje velike lončnice lahko postavimo v improvizirano toplo gredo: dobro zalito lončnico postavimo v precej veliko plastično vrečko. Vrečko na vrhu zavežemo. Rastlina mora imeti dovolj prostora, zato opremo vrečko na lahko ovredje iz šibja ali žice, da stoji daleč od listov in cvetov. Skozi plastiko prihaja do rože dovolj svetlobe. Vlaga ne more uhajati iz vrečke, nabira se na stenah in zemlja v lončku ostane lepo vlažna. Preden damo lončnico v ta rastlinjak, odščitamo vse odmirajoče liste ali cvetove. Če bi ti listi odpadli v času naše odsotnosti, bi začeli gniti in rastlina bi zaradi tega utrpela škodo.

Druga možnost, kako poskrbeti za lončnice: več lončkov postavimo v plastično korito. Rastline dobro zalijemo. Vmesne prostore izpolnimo s šoto, natresemo jo tudi na vrh zemlje v lončkih. Šoto navlažimo. Vlaga, ki je nakopičena v šoti, počasi pronica skozi stene lončkov. Lončki morajo biti seveda glinasti.

Tretji način, kako poskrbeti za lončnice, pa je primeren tako za rastline v glinastih kot tudi v plastičnih lončkih: lončki ne stojijo v vodi, vlaga pa počasi in enakomerno doteka v lončke, da se zemlja ne izsuši. Vzamemo veliko, plastično vedro in ga postavimo na pručico ali na lesen zaboj. Okrog vedra, na tla, razpostavimo lončnice. Lončki morajo biti nižje od vedra. V vedro potopimo volnene nitke, v vsak lonček speljemo eno nitko. Nitke se napojejo z vlago, voda počasi kaplja v zemljo v lončku.

Lahko pa storimo tudi drugače. Vzamemo kos povoja iz gaze in ga otaknemo skozi luknjo na dnu lončka, da sega v zemljo. Lonček postavimo nad posodo z vodo, povoj pa naj visi iz lončka in sega v vodo. Po gazi srka rastlina potrebno količino vlage. Lončke lahko postavimo na leseno ogrado v kopalno kad, ali pa položimo na rob plastične posode dve deščici ali kuhalnici, na kateri potem postavimo lončke. Lončki ne smejo stati v vodi, da ne zginejo korenine rastlin.

Pametno je, da preskusimo enega od omenjenih načinov že preden odpotujemo na dopust. Tako vidimo, koliko vode potrebujejo lončnice, in kateri način je za naše sobne rastline najprimernejši.

NASVETI

- Pri čiščenju peči si roke prej zmočite in natrite z milom, nato pa počakajte, da se milo na njih strdi. Po opravljenem delu si jih boste zlahka očistile.
- Volnene preproge čistimo tako: stepamo jih navadno tako dolgo, da se prah ne kadi več iz njih, nato jih skrtamo in osvežimo barve. V liter vode vlijemo žlico amonijaka, pomakamo gobo v to raztopino in narahlo vlažimo preprogo. Sušimo jo v senci. Če je preproga zelo umazana, tako da jo moramo oprati, ravnamo takole: v vedro vode zlijemo kozarec amonijaka, nato pa čisto krtačo nadrgnemo z milom in pomočimo v raztopino ter krtačimo preprogo. Milo nadomestimo vsakokrat, kadar je izginilo s krtače, prav tako pa tudi krtačo vsakokrat namočimo v amonijakovo raztopino. Preprogo nato razprostremo po čistih cementnih ali kamnitih tleh in jo s krtačo in čisto vodo obdelujemo toliko časa, da izginijo vsi ostanki mila.
- Cvetice v stanovanjih, ogrevanih s centralno kurjavo, hitreje ovenejo. Vsako jutro jim prirežimo steblo za en centimeter in izmenjajmo vodo. Če pa začno veneti, jih najprej obrežemo, nato postavimo za eno uro v toplo vodo.
- Preden obujemo nogavice, snamemo prstane in zapestnico z rok. Nogavico podvijemo do pete, tako da obujemo samo stopalo, nakar nogavico počasi odvijamo. Nogavice operimo po vsaki uporabi. Tanko nit iz nylona umazanja namreč zelo kvari. Oprane nogavice pritrdimo s ščipalkami na vrstico za konec stopala.

belega kruha. Na vsak kos kruha damo rezino gnjati in rezino sira. Rezina sira naj bo toliko večja, da gleda čez rob kruha in gnjati. Na vrh damo spet kos kruha, rezino gnjati in rezino sira. Mleko razžvrkljamo z jajci, soljo, poprom in muškatnim oreškom. Mleko prelijemo čez kruh v nepregorni posodi. Pečemo v ogreti posodi, da narastek zlato zarumeni (25 do 30 minut). Ponudimo ga s solato, za glavno jed.

Kruhov narastek

Za 6 oseb potrebujemo: 10 kosov belega kruha ali toasta, 50 g masla ali margarine, 2 jajci, 2 dl mleka, 30 g rozin, 30 g orehovitih jedrc, 50 g sladkorja v prahu.

Kruhove rezine rahlo opečemo z obeh strani.

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 9. 9.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska oddaja — 10.30 Zaklad v srebrnem jezeru — 12.15 Naš kozmos — 13.00 Uredništvo — Marx-Brothers v trgovini — 16.20 Aubrey animation — 16.30 Kremenčkovi — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Risanka — 17.30 George — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Stari — 21.15 Modna revija — 21.20 Slavnost čarovnikov v Salzburgu — 22.10 Reklama in šport — 22.20 Nočni studio — 23.25 Poročila.

SOBOTA, 10. 9.: 9.00 Poročila — 9.05 Angleščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Slike iz Avstrije — 11.00 Nočni studio — 12.05 Igramo na flavti — 12.30 Mi — 13.00 Uredništvo — 15.00 Zdravnica z dežele — 16.30 Živalski raji — 17.00 Športna abeceda — 17.30 Proti Atlantiki — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Igre, šale in prominenca pri Joachimu Fuchsbergerju — 22.05 Predstava kamnadskega imitatorja glasov — 22.35 Šport.

NEDELJA, 11. 9.: 11.00 Vstajenje Händela — 12.35 Christian Andersen v Avstriji — 14.00 Športni popoldan — 17.15 Lutkovna predstava — 17.40 Helmi — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Avstrijska ljudska glasba — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Upor na ladji Bounty — 23.05 Šport.

PONEDELJEK, 12. 9.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Prosim k mizi — 10.00 Šolska TV — 10.30 Toliko časa, da obstoja človeštvo — 12.30 Čudesa naša zemlje — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujemo nesreče — 17.30 Otroška komedija — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Pustolovščina divjina — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.00 V kavarni — 21.05 Čarovnik — 21.50 Šport — 22.20 Poročila.

TOREK, 13. 9.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Zdravnica z dežele — 12.00 Iz plitčega sveta Avstralije — 12.15 Športni popoldan — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Oddaja z miško — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Naša televizija — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Poročila.

SREDA, 14. 9.: 9.00 Poročila — 9.05 Oddaja z miško — 9.35 Francoščina — 10.05 Šolska TV — 10.35 Sreča na obroke — 12.05 Možje brez živcev — 12.15 Kritični

magazin — 13.00 Uredništvo — 17.00 Srebrni vodnjak — 17.30 Čebelnica Maja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 In Huber piha v tubo — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Labod — 22.00 Zrcalne slike — 22.15 Šport.

ČETRTEK, 15. 9.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Šolska TV — 10.30 V Coloradu je hudič na delu — 11.55 Ferdinand Porsche — 12.15 Klub seniorjev — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujemo nesreče — 17.30 Napete pustolovščine ob zahodni obali Kanade — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 TV kuhinja — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Klausenbergerjeve zgodbe — 21.15 Naš kozmos — 22.55 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 9. 9.: 17.30 Hans Christian Andersen v Avstriji — 18.00 Galerija — 18.30 Avstrijski katoliški dan 1983 — 18.45 Otvoritev avstrijskega katoliškega dneva — 21.00 Avstrijski katoliški dan — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Zaliv tihotapcev — 23.45 Poročila.

SOBOTA, 10. 9.: 12.30 Avstrijski katoliški dan 1983 — 13.00 Uredništvo — 13.10 Papež iz daljnje dežele — 14.45 Prihod papeža na dunajskem letališču — 15.30 Papež na poti k trgu junakov — 15.55 „V križu je upanje“ — 18.30 Trailer — 19.00 Iz papeževnega studia — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Iz papeževnega studia — 20.25 Srečanje mladine s papežem — 22.40 Primer Cicero — 0.25 Poročila.

NEDELJA, 11. 9.: 9.00 Iz papeževnega studia — 9.25 Slavnostna služba božja avstrijskega katoliškega dneva 1983 — 14.40 Sreča na obroke — 16.10 Papež pri bolnikih — 17.30 Pri zlatem jaboku se spet vidimo — 18.15 Poznate melodijo? — 19.00 Nagomet —

Slovenski
VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10, Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Ruprecht-Strasse 19/IV, tel. 0 42 22 / 54 0 42, telex 42 20 86 sindok a. Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. 0 42 22 / 32 5 50. Tisk: Založništvo in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje

19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Iz papeževnega studia — 21.50 Sto mojstrov — 22.00 Dinastija — Denverski klan — 22.45 Mala nočna glasba — 23.30 Poročila.

PONEDELJEK, 12. 9.: 8.20 Iz papeževnega studia — 8.25 Papeževa maša v cerkvi sv. Štefana — 10.30 Umetniki odgovarjajo na vprašanje o bogu — 10.55 Umetnost — znanje — mediji — 17.40 Papež pri delavcih — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Rešitev Dunaja — 21.45 „V kavarni“ — 21.50 Iz papeževnega studia — 22.30 Ena in ena — 0.00 Poročila.

TOREK, 13. 9.: 8.00 Iz papeževnega studia — 8.25 Papež na Kahlenbergu — 9.30 Kaj je maša? — 10.15 Papež v Maria Zell — 13.45 Duhovnik — poklic kot vsak drugi — 17.00 Iz papeževnega studia — 18.30 Ljudje iz Korbaka — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Nekdaj — 21.10 „Novi podnajemnik“ — 21.05 Dunaj in njegova glasba v anekdotah — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 in poročila.

SREDA, 14. 9.: 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Ljudje s Korbaka — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Aktualni knjižni magazin — 21.05 Glasbena scena 83 — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Jesen — 0.10 Poročila.

ČETRTEK, 15. 9.: 17.45 Šolska TV — 18.00 Po Avstriji — 18.30 Ljudje iz Korbaka — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Glasbeni skedenj — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 in poročila.

JUGOSLAVIJA

PETEK, 9. 9.: 17.05 Poročila — 17.10 Čarodejev sin — 17.55 Domači ansambli: štirje kovači — 18.25 Obzornik ljubljanskega območja — 18.40 Preharna — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Zgodovina Slovencev: Velika tekma, dokumentarna serija — 20.40 Ne prezrite — 21.00 TV kviz — 22.00 Dnevnik — 22.25 Nočni kino: Barakuda, ameriški film.

NEDELJA, 11. 9.: 8.30 Poročila — 8.35 Živ žav, otroška matineja — 9.20 Kapelski krešovi — 10.35 625, oddaja za stik z gledalci — 11.00 Nova Gorica: Proslava ob 40-letnici ustanovitve IX. korpusa, prenos — 12.30 Poročila — 16.00 Poročila — 16.05 TV kasete — 16.40 Beli sneg Rusije, sovjetski film — 18.10 Športna poročila — 18.25 Naš kraj: Dole — 18.40 Slovenci v zamejstvu — 19.10 Risanka — 19.23 TV in radio nocoj — 19.25 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Danes v neki hiši, češkoslovaška nadaljevalka — 21.30 Matl, dokumentarna oddaja TV Skopje — 22.00 Risanka — 22.10 Športni pregled — 22.40 P3 v avtomobilizmu — 22.55 šahovski komentar — 23.15 Poročila.

4,7 milijard ljudi
živi danes na našem planetu

Na našem planetu živi trenutno 4,7 milijarde ljudi, to je za 82 milijonov ljudi več kot lani v istem obdobju. Tako vsaj trdi ameriški statistični urad, ki obenem napoveduje, da bo ob takšnem prirastku svetovno prebivalstvo v naslednjih desetih letih doseglo in preseglo mejo petih milijard.

Po podatkih omenjenega urada je bil prirastek svetovnega prebivalstva v zadnjem letu v absolutnih številkah eden največjih v zgodovini človeštva, medtem ko je v odstotkih prebivalstvo zemlje naraslo v največji meri leta 1965, ko je bilo v enem samem letu za 2,2 odstotka ljudi več na planetu. Tedaj se je tudi razširila psihoza o nekontrolirani demografski eksploziji, ki je pozneje spet splahnela, ko je prirastek (v odstotkih) začel upadati. Od leta

1973 dalje je svetovno prebivalstvo naraščalo povprečno za 1,7 do 1,8 odstotka letno.

Iz podatkov ameriškega demografskega zavoda izhaja tudi, da polovica današnjega svetovnega prebivalstva živi v petih državah: Kitajski, Indiji, Sovjetski zvezi, ZDA in Indoneziji. Kar zadeva ZDA, imajo danes 234,2 milijona prebivalcev s povprečnim prirastkom 0,9 odstotka na leto.

Med evropskimi državami, v katerih je prebivalstvo naraslo vsega skupaj za poldrugi milijon, so Vzhodna Nemčija, Madžarska, Malta in Danska zabeležile negativne „prirastke“, medtem ko so največji prirastek v odstotkih zabeležili v Arabskih emiratih, kjer so naštel za 10,7 odstotka prebivalcev več.

PONEDELJEK, 12. 9.: 8.50 TV v šoli — 17.15 Poročila — 17.20 Modro kot pisano — 17.50 Otroci in šola — 18.25 Podravske obzornik — 18.45 Mladi za mlade — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Zločin našega časa, francoska drama — 21.30 Glasbeni magazin — 22.35 Dnevnik.

TOREK, 13. 9.: 8.50 TV v šoli — 17.30 Poročila — 17.35 V znamenju dvojčkov: Lisca-bolnica — 17.50 Od vsakega jutra raste dan: Ribnica — 18.25 Zasavski obzornik — 18.40 Ni prostora za ljudi — 18.55 Knjiga — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Delavci na črno, angleška nadaljevalka — 21.00 Skupno, oddaja TV Sarajevo in drugih TV studiov — 21.45 To je Nurejev — 22.15 Dnevnik.

SREDA, 14. 9.: 8.50 TV v šoli — 17.35 Poročila — 17.40 Ciciban, dober dan: Trgatev — 17.55 MPF Celje 83 — 18.25 Dolenski obzornik — 18.40 Mostovi — 19.10 Risanka —

ORF — KOROŠKI RADIO
SLOVENSKE ODDAJE

PETEK, 9. 9.: 14.10 Obzornik — Zabavna glasba — Spominjamo se: „O števnanju v Zahomcu“.

SOBOTA, 10. 9.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 11. 9.: 7.05 Duhovna misel — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 12. 9.: 14.10 Koroški obzornik — Iz ljudstva za ljudstvo: Valentin Schmidmajer pripoveduje.

TOREK, 13. 9.: 9.30 Land an der Drau — Dežela ob Dravi — 14.10 Koroški obzornik — Mladi pojo — Otroci, poslušajte!

SREDA, 14. 9.: 14.10 Koroški obzornik — Za oddih in premislek.

ČETRTEK, 15. 9.: 14.10 Koroški obzornik — Glasbeni mojstri.

1. Nekatera uvodna pojasnila in temeljna načela narodnostne politike

Jugoslavija je večnacionalna skupnost enakopravnih narodov in narodnosti. Tako tudi zadnji popis prebivalstva iz leta 1981 potrjuje, da sestavljajo pripadniki posameznih narodnosti blizu 15 % celotnega prebivalstva, pa tudi to, da so vse naše republike narodnostno mešane.

Pot k razrešitvi nacionalnega vprašanja je odprla komunistična partija že pred vojno, še posebej po prihodu tovarišev Tita in Kardelja v vodstvo KPJ. V NOB in revoluciji so bili s skupnim bojem in žrtvami proti skupnemu sovražniku in za socialno in nacionalno osvoboditev položeni temelji bratstva in enotnosti vseh narodov in narodnosti; z razvojem socialističnega samoupravljanja in s priznavanjem načela, da vsak narod samostojno razpolaga z rezultati svojega dela, seveda upoštevajoč svojo odgovornost za položaj celotne skupnosti, pa v novi Jugoslaviji dobivata bratstvo in enakopravnost vse realnejšo družbenoekonomsko podlago in razsežnosti.

Ves čas po osvoboditvi je naša socialistična skupnost skrbela za enakopraven položaj, zagotavljala gospodarski, družbeni, jezikovni in kulturni razvoj narodnosti. Ta ni bil odvisen od mednarodnih razmer ali od odnosov s sosedi, niti pogojen s številčnostjo pripadnikov katerekoli narodnosti.

V Jugoslaviji pa se tudi ves čas zavedamo, da narodi niso svobodni, če niso svobodni delovni ljudje, če vsi nimajo možnosti, da bi aktivirali in razvijali svoje ustvarjalne moči v okviru naroda, ki mu pripadajo. Razredno osvoboditev razumemo kot možnost delovnih ljudi, da imajo v okviru nacionalnega in ožjega socialnega okolja možnosti za zaposlovanje ter ustvarjanje materialnih in duhovnih temeljev lastne svobode, napredka in sreče. Zato po naši ustavi in v praksi razvitejši narodi in njihove republike prispevajo določena sredstva iz dohodka

za hitrejši razvoj manj razvitih republik in pokrajine Kosovo — gre torej za ekonomsko pomoč, s katero naj bi dosegli čimbolj enakopraven položaj narodov in narodnosti. V prihodnje pa naša družba namerava uveljaviti bolj učinkovite oblike pomoči manj razvitim republikam, in sicer z novimi dohodkovnimi in samoupravnimi oblikami zdru-

mi, zlasti v obmejnih območjih, in še posebej pomembno mesto narodnosti v tej politiki prispevajo k vsestranskemu srečevanju med ljudmi, narodi in narodnostmi, k uresničevanju mednarodnih obveznosti.

Takšna dosledna narodnostna politika do vseh delov drugih narodov v Jugoslaviji prispeva k našemu ugledu v organizaciji

Uresničevanje
pravic narodnosti

ževanja sredstev za naložbe v hitrejši razvoj na območju manj razvitih republik, tako da bodo pripadniki gospodarsko manj razvitih narodov in narodnosti dobivali zaposlitev in delovna mesta v svoji republiki, čim bližje domu; s tem bomo v sistemu samoupravnega sporazumevanja ustvarjali boljše možnosti za življenje in delo vsakega delavca, vseh narodov in narodnosti v okviru jugoslovanske skupnosti.

Nesporno je vse to in še posebej dosežena praksa v sožitju narodov in narodnosti zgovorno potrdilo, kako v SFRJ upoštevamo in dosledno uresničujemo tudi različne mednarodne dokumente, ki se nanašajo na človekove pravice in manjšine, kot so: ustanovna listina Organizacije združenih narodov, splošna deklaracija o človekovih pravicah, sklepna listina Konference o varnosti in sodelovanju v Helsinkih, osimski sporazum idr.

Tako naša široko odprta politika dobrih sosedskih odnosov in odprtih meja, vsestransko sodelovanje s sosednjimi država-

združenih narodov in v njenih organiziranih oblikah razreševanja manjšinskih vprašanj v svetu.

Z njo potrjujemo besede tovariša Tita, da dobri sosedski odnosi in prijatelji na jugoslovanskih mejah prispevajo k večji varnosti. Zato nam tak odnos do narodnosti daje moralno pravico, da podobne pravice zahtevamo od delov jugoslovanskih narodov v zamejstvu, v sosednjih državah.

Ker so pripadniki narodnosti v naši praksi povsem enakopravni v vseh oblikah družbenopolitičnega in ekonomskega življenja, enakopravna sta tudi njihov jezik in kultura, smo z ustavo SFRJ in SRS iz leta 1974 nadomestili neustrezní izraz „narodne manjšine“ z imenom „narodnosti“. Novi izraz narodnost je predvsem politični dokaz kvalitativne spremembe v tem smislu, da so pri nas vse narodnostne skupine v popolnoma enakopravnem položaju z drugimi narodi.

Tako se položaj italijanske in madžarske narodnosti v kvalitativnem smislu v bistvu ne razločuje od socialnega položaja številčno

večinskega naroda, s katerim sta v enakopravnih odnosih. V Sloveniji nastanek narodnostno mešanih dvojezičnih območij v občinah Obale in Pomurja, kjer sta jezika Slovencev in italijanske oziroma madžarske narodnosti enakopravna, ni bil pogojen z nobenim številčnim odnosom med narodnostno večino in manjšino. Dvojezična območja so se oblikovala glede na njihov zgodovinski nastanek in obstoj, na avtohtonost. Količinski kriterij torej ni pogoj za pridobitev narodnostnih pravic.

Položaj in pravice v Sloveniji avtohtono bivačih pripadnikov italijanske in madžarske narodnosti določa ustava SR Slovenije na tri načine: v temeljnih načelih, kjer je opredeljeno, da sta narodnosti konstitutivni element republiške državnosti, v splošnih določbah o svoboščinah, pravicah in dolžnostih človeka in občana, po katerih so pripadniki narodnosti ne glede na svoje narodnostne posebnosti tako kot vsi drugi delovni ljudje nosilci vsega družbenega, ekonomskega in političnega razvoja, nosilci oblasti in upravljanja vseh družbenih zadev v naši družbi, v določbah o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodnosti in njunih pripadnikov (250. in 251. člen) ter še v nekaterih drugih določbah, ki zagotavljajo vsestransko uveljavljanje nacionalne kulture, vzgojo in izobraževanje v lastnem jeziku, narodnostni tisk in sredstva obveščanja, razvijanja stikov z matičnim narodom, razvojne in druge možnosti za polni vsestranski narodnostni obstoj in razvoj. V statutih občin Koper, Izola, Piran, Lendava in Murska Sobota, kjer živijo pripadniki obeh narodnosti, so ustavne pravice narodnosti našle svojo podrobnejšo razčlenitev, kar šele posebej — kljub nekaterim pomanjkljivostim in nedorečenostim — velja za samoupravne akte temeljnih organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti.

Geza Bačić
(Teorija in praksa)
(Nadaljevanje prihodnjič)

„Deutschland ist eine anatomische Merkwürdigkeit, es schreibt mit der Linken und tut mit der Rechten.“ — Kurt Tucholsky, Ende des Zitats (1931).

„Sagen Sie mal, Sie, ohne Tucholsky kommen Sie wohl nicht aus, Sie, hm — wie?“; das hat mich neulich jemand auf der Straße gefragt. Nicht gerade drohend, aber sich doch schon irgendwie als Anwalt der heimischen Satiriker gebärdend. „Welcher heimischen Satiriker?“, fragte ich ihn so scheu und höflich, wie ich halt nicht anders kann.

Der Passant wurde etwas ruhiger, murmelte was von Nestroy, ich daraufhin von einer doch etwas größeren politischen Nähe und Relevanz des Herrn Tucholsky; dann nannte er den Namen eines selbsternannten, heimischen Poeten, der die Inhalte toter Feuilletonisten als eigene Satiren ausraunzt. Daraufhin wies ich ihn auf den Unterschied zwischen echter Satire und unfreiwilliger Parodie hin, bestätigte das allerdings, daß auch Tucholsky, tot, jedoch hierzulande immer noch mit allem und jedem verwechselt und vor allem wenig geliebt sei, grüßte, schwang mich auf meinen anderen Esel und ritt davon. Und während wir so ritten, lasen wir die Kärntner Tageszeitung. Und die muß man langsam lesen, weil sonst glaubt man's ja gar nicht. Auch lasen wir zwei, beide die Aussendungen der APA. Und überhaupt, neulich zeigte der ORF Schaller an Schaller in scharfem Wettstreit mit dem gleichzeitigen Puls- und Gemütswärmer Musikantenstadt den Fernsehfilm „Dorf an der Grenze“, Teil III. Darin wird ausschnittsweise gezeigt, wie die Auseinandersetzungen zwischen slowenischer Minderheit und deutschsprachiger Mehrheit in Kärnten in der Zeit zwischen 1972 und 1976 liefen. Was zum Beispiel geschah, als die Republik Österreich mit siebzehnjähriger Verspätung das durchführen wollte, was im Staatsvertrag 1955 (eh) beschlossen worden war, daß nämlich in Bezirken mit zweisprachiger Bevölkerung, zweisprachige Ortstafeln aufzustellen seien. Deutsche und slowenische. Daraufhin geschah 1972 Unruhiges, da gab's Wirbel, da wurde der Bundeskanzler Kreisky zum Beispiel mit herausgerissenen Ortstafeln bedrängt, körperlich und lautstark und wüst beschimpft. Da wurde Judensau gerufen und die Kärntner Polizisten waren da und schauten zu und bewahrten die Ruhe und taten nicht viel um den Bundeskanzler zu schützen. Ein durchaus glaubwürdiger und ein sehr prominenter und im Sinne des Wortes Augenzeuge, bestätigt das. Der ist im Augenblick verweist, so kann ich

ihn nicht ganz genau zitieren, aber ich kenne seine Adresse und Sie kennen sie auch.

Na ja, zitiere ich halt die „Salzburger Nachrichten“: „Österreich ließ das 1972 weitgehend eine Kärntner Angelegenheit sein. Der Film mußte jetzt alle aufrütteln und erkennen lassen, was da vor mehr als 10 Jahren explodiert ist und glücklicherweise keinen unheilbaren Schaden hinterlassen hat.“

IZ REAKCIJ NA FILM „VAS OB MEJI“:

Že Schiller je škodoval turizmu ali Bericht über die Einigkeit dreier Staatstragender Parteien

Znani avstrijski satirik Axel Corti je v avstrijskem radiu v eni izmed svojih rednih nedeljskih oddaj „Der Schalldämpfer“ duhovito nazival koroške reakcije na film „Vas ob meji“. Med drugim najde podobnost med koroškimi reakcijami in stališči politikov iz leta 1802, ko so se razburjali nad škodljivostjo Schillerjevega dela „Wallensteins Tod“. Celotni prispevek objavljamo v nemščini.

Satire Cortija tudi ne najdemo v zbirki reakcij na ome-

Ihr Kommentator, schreibt der Autor der „Salzburger Nachrichten“, ihr Kommentator war damals als politischer Reporter dabei. Auch als Kreisky damals darauf bestand den Arbeiterkammersaal in Klagenfurt trotz demonstrierender Mengen beim Haupteingang und nicht durch ein Hintertür zu verlassen. Er hat, schreibt der Berichterstatter der „Salzburger Nachrichten“, von sich selbst, er hat das „Judensau“ selbst gehört. — Ende des Zitats.

Also, ich lese jetzt keine Kritiken über diesen Film von Thomas Pluch und Fritz Lehner vor. Die waren fast alle gut, oh ja. Ich les noch einmal die Reaktionen vor, die aus einem einzigen Bundesland kamen, aus Kärnten. Die drei staatstragenden Parteien waren sich nämlich einig und sind es noch: der Film — ist ein schlimmer Film. Und da muß man, und da wird man auch, und die werden schon sehen, und ... Aussendung der APA vom 6. Juni Uhr 14.30:

Wagner: „Wer finanzierte Dorf an der Grenze?“

Die Affäre um das „Dorf an der Grenze“ werde nicht im Sande verlaufen, erklärte Landeshauptmann Wagner heute, Montag, bei einem Pressege-

spräch. Er werde verlangen, daß geklärt werde, wer diesen Film finanziert habe, der unter anderem auch die Regierungspartei in Kärnten (SPO) diffamiert habe. Es scheine als ob nicht der ORF diesen Film finanziert habe, meinte Wagner. Wenn geklärt sein werde, wer den Film finanziert habe, werde man auch wissen, wer ein Interesse an diesem Streifen habe. Er wiederholte auch seine Aussage, daß es undenkbar

Bürgermeister der kaisertreuen Stadt Eger möchte iz Ihre Aufmerksamkeit auf ein durch Sie vertriebenes Werk „Wallensteins Tod“ von Prof. Schiller hinlenken. Ich muß meinem Bedauern Ausdruck geben, daß eine hochangesehene Buchhandlung, wie die Ihre, ein solches Buch publiziert hat. Dasselbe ist geeignet durch die Schilderung von Unruheszenen, sowie von Tumulten und Straßenaufmärschen, die sich angeblich

Landesregierung verlangen. Darüber hinaus seien gegen den ORF die nötigen rechtlichen Schritte einzuleiten, wesentlich sei aber auch, daß die Landesregierung sofort prüfe, welche Möglichkeiten des Schadenersatzes gegen den Autor und die Produzenten bestünden. Auch die Bundesregierung hätte allen Grund gegen diese Art der Verbreitung von Unwahrheiten über ein österreichisches Bundesland einzuschreiten. — Ende des Zitats.

Aha, denkt Restösterreich.

Auch der ÖVP-Landesparteiobermann, Landeshauptmannstellvertreter Stefan Knafk ubte Kritik an dem dritten Teil des TV-Films, den er als Skandal und als Fälschung bezeichnete. Als Kärntner müsse man auf die Verunglimpfung der Bevölkerung eines ganzen Bundeslandes empört reagieren. Es sei unverständlich, daß der staatliche Monopolfilmbetrieb ORF eine derartige Verfilmung ausstrahle. Landeshauptmann Wagner meinte, in Amerika wären Schadenersatzklagen gegen die Produzenten und gegen den Autor erfolgreich. Korpsstudenten gebe es in Kärnten, so Wagner weiter, in so geringer Anzahl, daß sie nicht einmal prozentmäßig zu erfassen seien. Ein Schulinspektor der Korpsstudenten sein könne im „roten Kärnten“ sei eine Zumutung ohne gleichen, meinte Wagner. — Ende des APA-Zitats.

Dann lese ich die Kärntner Tageszeitung vom 7. Juni, die Titelseite und messe mit dem Zentimetermaß ungläubig nach, stimmt, 8,5 cm ist die wichtigste Überschrift einer Tageszeitung am 7. Juni 83.

„TV-Film mit Folgen — Debatte im Landtag“

Und dann lese ich die „Arbeiterzeitung“, Zentralorgan der Sozialistischen Partei Österreichs, und lese bei Herbert Lackner den Satz:

„Nun kann man wohl darüber diskutieren ob Thomas Pluch jedes historische Faktum messerscharf getroffen hat, aber das kann man über jeden Film, der sich eines zeitgeschichtlichen Themas annimmt. Wenn allerdings ein Politiker einen Künstler strafweise zur Kasse bitten will, weil er mit seiner Arbeit nicht einverstanden ist, dann hört sich der Spaf auf. Und wenn das Slowenienproblem ohnehin schon so gut gelöst ist, wie es die Kärntner Politiker in ihren Protesten behaupten, dann wird Kärnten einen solchen Film wohl aus-

halten.“

Aha, sag' ich und kenn' mich nicht aus. Ja, Deutschland ist eine anatomische Merkwürdigkeit, es schreibt mit der Linken und tut mit der Rechten. Na ja, in Kärnten darf man ruhig Deutschland sagen wenn man Österreich meint.

ŠPORTNI VESTNIK

Pliberk - SAK 0:0

Koroška liga: Same neodločene tekme

Četrto kolo koroške deželne lige ima svojo posebnost. Od 7 tekem se je končalo 5 neodločeno, dve pa so morali prekiniti zaradi močne plohe. Negativni rekord pa predstavljajo tudi štirje goli, ki jih je dosegel deset moštev v ostalih petih neodločenih igrah.

Zadovoljen je lahko tudi Slovenski atletski klub, ki je proti Pliberku dosegel že tretji 0:0 po vrsti. Toda odnesti iz Pliberka eno točko, nekaj pomeni, saj je znano, da so Pliberčani na domačem igrišču odlični. Tako so lani dosegli doma 7 zmag, 5 remijev in so bili le enkrat poraženi. In tudi v sobotni tekmi so hoteli domačini

zmagati, vendar so se morali spoprijeti z borbenim moštvom SAK, ki je vrhu tega zgradilo spet odlično obrambo. Namen SAK je bil odnesti eno točko, in ob koncu so bili lahko zadovoljni, saj so po lepi igri dosegli svoj cilj, kljub temu, da napadalec še vedno ni uspel prvi gol tega prvenstva.

Prav gotovo je bila tekma v Pliberku ena najboljših v tej sezoni in SAK je tako v prvi kot v drugi polovici imel možnost za zadetek. Tekma se je odvijala predvsem v sredini in je v drugem polčasu trpela pod močnim dežjem.

Okoli 1000 gledalcev je videlo zanimivo igro. Prihodnja igra na domačem igrišču proti ASKO Irschen obeta spet napeto igro.

Poškodovani Šišić ni igral, moštvo SAK je bilo sestavljeno tako: Mrkun, Sadjak, Polanšek, Lampichler, Woschitz, Gregorič, Kadivnik, Velik, M. Hobel (65. S. Hobel), Zablatnik (75. Luschnig), Kreuz.

Moštvo pod 23 je izgubilo v predigri v Pliberku 1:3.

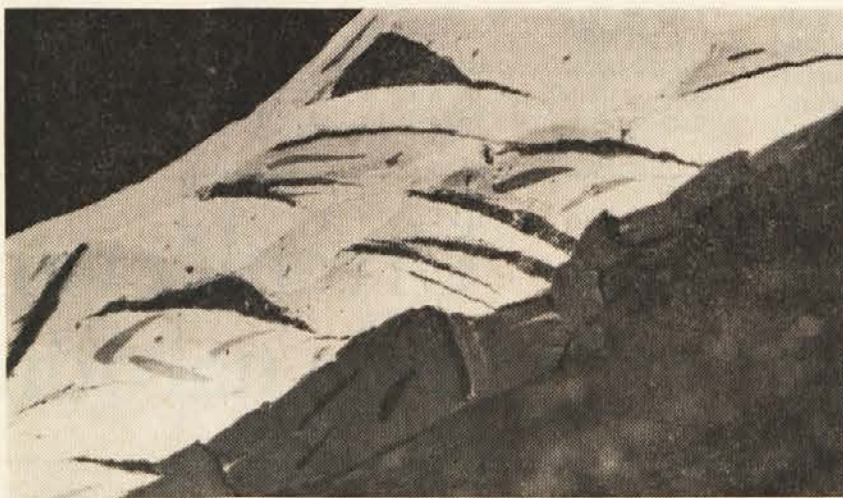
Šmihel nima sreče

Kljub dobri igri si Šmihelčani v Bad St. Leonhardu niso priborili točke. Kljub izenačenju igri napadalec ni uspel gol in so podlegli domačemu moštvu z 0:1. Kot že v zadnjih igrah, so Šmihelčani igrali borbeno, vendar se vidi, da moštvo v sredini še ni na višku. Proti koncu igre je izgubil živce Šmihelčan Hober in se maščeval nad foulom nasprotnika, to je sodnik videl in ga izključil.

V naslednji tekmi se bodo Šmihelčani pomerili s tretjevrščenim moštvom iz Zrelca. Tekma bo v Šmihelu, in verjetno bodo točke ostale tudi tam.

Likovna razstava Rudija Benetika

Med mladimi slovenskimi umetniki na Koroškem spada Rudi Benetik med tiste, ki brez odmora ustvarjajo in ne stremijo v etablirani svet. Že drugič se je letos udeležil pettedenske mednarodne akademije likovne umetnosti v Salzburgu, na kateri se sreča okoli 400 umetnikov iz celega sveta. Lani si je s prvo nagrado v svojem razredu zasigural brezplačni obisk letošnje akademije, ki mu je omogočila mnogo novih umetniških spoznanj.

Tako zgleda površina noge „podrite mize“ iz mavca, 195 cm, disperzijska barva

foto: Charly Leisoni

Tudi že na drugih razstavah in eksponiranih je s svojimi slikami, risbami in grafikami osvojil marsikatero priznanje. Med drugim je v zadnjih dveh letih osvojil na mednarodnem eksponu v Benečiji prvo oz. drugo nagrado.

Rudi Benetik pravi, da se letos ni težko odločil za obisk akademije. Prvič je dobil lani nagrado, vrhu tega pa je iz prospekta razbral, da bo letos učil na salzburškem gradu tudi prof. Markus Lüpertz, ki velja za „očeta

nove podobe“ oz. „novih divjih“ v slikarstvu in likovni umetnosti. „Ne morem najti prave besede za moje veselje, ki sem ga sunkovito začutil, ko sem zvedel, da me je skupno s 14 drugimi kolegi, ki so prišli npr. iz sidneyske, eindhovenke, seattleske, berlinske in Münchenske akademije, izbral za učenca v njegovem ateljeju na salzburškem gradu“, pravi Rudi.

Salzburška akademija je prišla za mladega slikarja ob pravem času. Student likovne akademije v Ljubljani je trenutno v močnem zagonu, neprestano išče nove oblike izražanja in s svojim delom skuša motivirati tudi druge, hoče jih spraviti k razmišljanju. Mladi umetnik, ki z zaspanimi in kulturno ter politično zacementiranimi razmerami na Koroškem ni zadovoljen, je v profesorju Lüpertzu našel pravega pobudnika.

Medtem ko se je lani na poletni akademiji v Salzburgu izpopolnjeval

v suhi igli, jedkanici, akvatinti in drugih tehnikah, je letos imel popolno umetniško svobodo. Edina „omejitve“ je bila, da so se vsi učenci morali izražati v mavcu. Izhodišče je bil kvader iz mavca, ki ga je vsak po svoje oblikoval. Pri tem ni bilo strogih pravil, važno je bilo, kar je umetnik čutil v trenutku, kar je prišlo neposredno iz njega. „V petih tednih sem končal po dve veliki in mali plastiki“, pravi Rudi Benetik, ki se trenutno ne more spoprijazniti z realizmom. Med drugim je Benetik ustvaril iz mavca razpadlo mizo, blazine, a tudi zajca v vdelanem obealnem klobuku na hrbtni. Proti klasičnem spoštovanju materiala je material pobarval — vsaka ploskev ima svojo barvo — in tudi po oceni profesorja mu je kombinacija barve in materiala dobro uspela.

„Za nekatere sem veljal za norca, ki se zabava iz umetnosti“, zame je to po resnici povedano še vedno en velik cirkus, v katerem je vse dovoljeno“, priznava Benetik, in dodaja, da tudi pri takih „neumnostih“ odloča kvaliteta, ki zna nagovoriti gledalca.

Z besedami je težko zajeti pestrost in razposajenost izdelanih plastik, povedati pa je treba, da mu je profesor Lüpertz rekel, da naj obdrži svoj zelo živni pristop do likovne umetnosti in da bo ostal izviren dokler se njegova notranja baterija idej ne bo izpraznila. „Za največjo čast pa sem si lahko štel to, ko me je povabil naj pridem takoj k njemu na akademijo v Karlsruhe, v atelje za prosto umetnost.“

Na tihem se je Rudi Benetik odločil, da konča akademijo v Ljubljani in da potem gre na specializacijo v Karlsruhe.

BOROVLJE

Dr. Franz Wutti, praktični zdravnik, ordinira od 5. septembra 1983 naprej v Unterbergner Straße 19.
Tel. 0 42 27 - 34 11

Slovenski atletski klub
vabi na prvenstveno tekmo
SAK — IRSCHEN

v nedeljo 11. septembra 1983
ob 15. uri na Koschatovem
igrišču v Celovcu.